

T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

4-5 YAŞ ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİ VE PROBLEM DAVRANIŞLARININ
ANNELERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİME KATILIMLARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Veli GÜLLECİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Zarife SEÇER

KONYA-2017

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Veli GÜLLEÇİ
	Numarası	128302021014
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı / Okul Öncesi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	4-5 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Ve Problem Davranışlarının Annelerin Okul Öncesi Eğitime Katılımları Açısından İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Veli GÜLLEÇİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Adı Soyadı	Veli GÜLLECİ
Numarası	128302021014
Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı / Okul Öncesi Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Tez Danışmanı	Doç.Dr.Zarife SEÇER
Tezin Adı	4-5 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Ve Problem Davranışlarının Annelerin Okul Öncesi Eğitime Katılımları Açısından İncelenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan "4-5 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Ve Problem Davranışlarının Annelerin Okul Öncesi Eğitime Katılımları Açısından İncelenmesi" başlıklı bu çalışma 03/07/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Danışman ve Üyeler

İmza

Prof. Dr. Osman AKINER
Osman

Osman

Doç. Dr. Zarife SEÇER

Zarife

Doç. Dr. Lütfü İLGAZ

Lütfü

ÖNSÖZ

Okulöncesi dönem, 0-6 yaş arası kapsayan, çocukların fiziksel, psikomotor, duygusal, sosyal, bilişsel, dil gelişimini destekleyen ve çocukları ilköğretime hazırlayan eğitim sürecidir. 0-6 yaş arası çocukların öğrenmeye en açık oldukları ve her şeyi sorguladıkları dönemdir. Bu dönemde çocukların gelişimlerini etkileyen faktörler vardır. Bunların başında ailesi ve sosyal çevresi gelmektedir. Bunların sonucunda sosyal becerileri gelişmektedir. Fakat her zaman sosyal çevresi olumlu yönde etkilemeyip, problem davranışların görülmesine de sebep olabilmektedir.

Bu araştırma; 2014/2015 eğitim-öğretim yılında 4-5 yaş çocukların sosyal beceri ve problem davranışlarının annelerin okul öncesi eğitime katılımları açısından incelenmesi üzere yapılmıştır.

Araştırmanın yapılmasında, çalışmanın ilk gününden itibaren her aşamada bana destek olan, yol gösteren, emek veren ve çalışmanın tamamlanmasında büyük katkılar sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Zarife SEÇER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada ölçeğini kullanmama izin veren değerli hocam Prof. Dr. Işık GÜRŞİMŞEK destekleri için çok teşekkür ediyorum.

Araştırmanın yapılması sürecinde yardımlarını esirgemeyen okul müdürlerine, müdür yardımcılara, öğretmenlere ve araştırmaya katılan velilere çok teşekkür ederim.

Son olarak da tez yazımının her aşamasında bana maddi manevi her zaman destek olan, tez süresince yaşanan tüm sıkıntıları aşmamı sağlayan ve her zaman sabır gösteren eşim, annem, babam ve kardeşime desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürler...

Veli GÜLLECİ

KONYA-2017

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Veli GÜLLECİ
	Numarası	128302021014
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı / Okul Öncesi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Zarife SEÇER
Tezin Adı	4-5 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Ve Problem Davranışlarının Annelerin Okul Öncesi Eğitime Katılımları Açısından İncelenmesi	

ÖZET

Bu araştırma da annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocukların sosyal beceri ve problem davranışları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı il merkezinde bulunan resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş grubu çocuklar ve anneleri oluşturmuştur. Araştırmaya 4 yaşından 147 çocuk, 5 yaşından 217 çocuk olmak üzere toplam 364 çocuk ve annesi katılmıştır. Araştırma genel tarama modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmada veriler, Kişisel Bilgi Formu, Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği ve Aile Katılım Ölçeği kullanılarak veriler elde edilmiştir. Kişisel Bilgi Formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği ise Merrell (1994) tarafından geliştirilmiş olup geçerlilik güvenirlik çalışması Seçer, Çeliköz, Koçyiğit, Seçer ve Kayılı (2009) tarafından yapılmıştır. Aile Katılım Ölçeği de Fantuzzo, Tighe ve Childs (2000) tarafından geliştirilmiş olup geçerlilik güvenirlik çalışması Gürşimsek (2003) tarafından yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler "Student t testi" kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları incelendiğinde, annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine göre (ev temelli, okul temelli ve okul aile işbirliği temelli) çocukların sosyal becerileri (sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık) ve problem davranışları (ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık, kaygı) puan ortalamalarının farklılaştığı görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

1- Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre çocukların sosyal işbirliği ve sosyal etkileşim puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal bağımsızlık puan ortalamaları arasında ise anlamlı farklılık bulunmamıştır.

2- Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık puan ortalamalarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır.

3- Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır.

4- Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre çocukların dikkat problemi, saldırganlık ve içe kapanıklık problemleri puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık varken ben merkezci, kaygı problemleri puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

5- Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre çocukların ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık ve kaygı problemleri puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

6- Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre çocukların ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık ve kaygı problemleri puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda annelerin okul öncesi eğitime katılımlarının desteklenmesi gerektiği söylenilebilir. Okul öncesi öğretmenleri okul öncesi eğitime katılım hususunda anneleri cesaretlendirmelidir. Ayrıca annelerin okul öncesi eğitime katılımın önemi ile ilgili eğitim almaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Sosyal Beceriler, Problem Davranışlar, Aile Katılımı

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Veli GÜLLECİ
	Numarası	128302021014
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı/ Okul Öncesi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç.Dr. Zarife SEÇER
	Tezin İngilizce Adı	Study of 4-5 years old children's social skills and problem behaviors in terms of mothers participation in pre-school education

SUMMARY

This study investigates whether the social skills and problem behaviors scores of 4-5 year-old children differ according to the participation levels of mothers to the pre-school education. Working party of the study consists of the children and their mothers of the 4-5 age group who have attended the pre-school education institutions registered with Konya Provincial Directorate of National Education . A total of 364 children and mothers, 147 children aged 4 years and 217 children aged 5 years, participated in the research executed within the framework of the scan model. Data were collected in the study by using the Personal Information Form, Nursery School and Kindergarten Behavior Scale and Family Participation Scale. The Personal Information Form was developed by researchers. Behavioral Scale was developed by Merrell (1994) and validity-reliability study was carried out by Seçer, Çeliköz, Koçyiğit, Seçer and Kayılı (2010). Family Participation Scale was developed by Fantuzzo, Tighe and Childs (2000) and the validity- reliability study was done by Gürşimşek (2003). The data obtained in the study were analyzed with the "Student t test".

When research findings are examined, it is observed that the the average scores of social competences (social co-operation, social interaction, social independence) and problem behaviors (self-centered, attention problem, aggression, intolerance, anxiety) of children were different according to the participation levels of their mothers to the pre-school education (home based, school based , school-family collaboration based).

The results obtained from the research were interpreted.

- 1 - There was a significant difference between the average scores of social co-operation and social interaction points of children according to the home-based participation levels of their mothers. There was no significant difference between the average scores of social independence scores.
2. There was no significant difference in the average scores of social co-operation, social interaction and social independence of children according to the school-based participation levels of their mothers.
3. There was no significant difference between the average scores of social co-operation, social interaction and social independence of children according to the participation levels of their mothers based on school -family cooperation.
4. There was a significant difference between the mean scores of attention problem, aggression and introversion problems of children according to home - based participation levels of their mothers, but there was no significant difference between the mean scores of the self - centered anxiety problems.
- 5- According to the school-based participation levels of their mothers, there was no significant difference between the mean scores of the children's self-centered, attention problem, aggression, introversion and anxiety problems.
6. There was no significant difference between the average scores of children's self-centered, attention problem, aggression, introversion and anxiety problems according to the participation levels of their mothers based on school -family cooperation.

According to the results of the research, it can be said that the participation of mothers to the pre-school education should be supported. Pre-school teachers should encourage the mothers to participate in pre-school education. It may also be advisable for mothers to be educated about the importance of pre-school education participation.

Keywords: Pre- school period, Social Skills, Problem Behaviors, Parent Participation

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	i
Yüksek Lisans Tez Kabul Formu	ii
Önsöz	iii
Özet.....	iv
Summary.....	vi
İçindekiler	viii
Kısaltmalar	xii
Tablolar Listesi.....	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Giriş	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.2.1. Alt Amaçları.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6.Tanımlar	7

İKİNCİ BÖLÜM

2. Literatür Taraması	10
2.1. Okul Öncesi Çocukların Sosyal Beceri ve Problem Davranışları.....	10
2.1.1. Sosyal Beceri Tanımı.....	10
2.1.2.Sosyal Becerilerin Sınıflandırılması.....	11
2.1.3.Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceri Gelişimi.....	12

2.1.4. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Becerinin Kazanılmasının Gerekliği	13
2.1.5. Problem Davranış	14
2.1.6. Problem Davranışlara Neden Olan Faktörler	14
2.1.6.1 Ailesel Faktörler.....	14
2.1.6.2 Biyolojik Etmenler.....	15
2.1.6.3. Okul İle İlgili Etmenler	15
2.2. Okul Öncesi Dönemde Aile Katılımı	16
2.2.1. Aile Katılımının Önemi.....	17
2.2.2. Aile Katılımının Amaçları	18
2.2.3. Aile Katılımının Yararları	19
2.2.3.1. Çocuk Açısından Yararları	19
2.2.3.2. Aile Açısından Yararları.....	20
2.2.3.3. Öğretmen Açısından Yararları	20
2.2.4. Okul Öncesi Eğitimde Aile katılım Etkinlikleri	20
2.2.4.1. Ev ziyaretleri	20
2.2.4.2. Plansız ziyaretler ve Karşılaşmalar	21
2.2.4.3. Telefon Görüşmesi.....	21
2.2.4.4. Bülten Tahtası.....	21
2.2.4.5. Haber Mektubu.....	22
2.2.4.6. Broşür	22
2.2.4.7. Kitapçıklar.....	22
2.2.4.8. Bireysel Görüşme.....	23
2.2.4.9. Toplantı.....	23
2.2.5. Aile Katılımı Engelleyen Faktörler	23

2.2.6. Aile Katılımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	24
2.2.7. Konu ile İlgili Alanda Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	25
2.2.7.1. Konu ile İlgili Alanda Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	25
2.2.7.2. Konu ile İlgili Alanda Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Evren ve Örneklem	35
3.3. Veri Toplama Araçları.....	38
3.4. Verilerin Toplanması	40
3.5. Verilerin Analizi	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR.....	43
4.1. Okul öncesi eğitime anne katılımları düzeylerine göre çocukların sosyal becerileri	43
4.2. Okul öncesi eğitime anne katılımları düzeylerine göre çocukların problem davranışları.....	48

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA ve YORUM.....	58
5.1. Annelerin Okul Öncesi Eğitime Katılım Düzeylerine Göre 4-5 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması	58
5.2. Annelerin Okul Öncesi Eğitime Katılım Düzeylerine Göre 4-5 Yaş Çocukların Problem Davranış Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	61

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	65
6.1. Sonuçlar.....	65
6.2. Öneriler	66
KAYNAKÇA	67
EKLER.....	77
ÖZGEÇMİŞ.....	84

KISALTMALAR

- OAI** : Okul Aile İşbirliği
ETK : Ev Temelli Katılım
OTK : Okul Temelli Katılım
OATK: Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Çocukların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	36
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Çocukların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	36
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Çocukların Kardeş Sayıları Göre Dağılımı	37
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	37
Tablo 5. Araştırmaya Katılan Annelerin Mesleklerine Göre Dağılımı.....	38
Tablo 6. Araştırmaya Katılan Annelerin Yaşlarına Göre Dağılımı	38
Tablo 7. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal İşbirliği Puanlarına Ait Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	44
Tablo 8. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Etkileşim Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	45
Tablo 9. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Bağımsızlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	45
Tablo 10. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal İşbirliği Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	46
Tablo 11. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Etkileşim Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	46
Tablo 12. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Bağımsızlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerler.....	47
Tablo 13. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal İşbirliği Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	47
Tablo 14. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Etkileşim Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	48
Tablo 15. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Bağımsızlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	49

Tablo 16. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Ben Merkezci Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	50
Tablo 17. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Dikkat Problemi Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	50
Tablo 18. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Saldırganlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	51
Tablo 19. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların İçer kapanıklık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	51
Tablo 20. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Kaygı Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri.....	52
Tablo 21. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Ben Merkezci Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	52
Tablo 22. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Dikkatsizlik Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	53
Tablo 23. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Saldırganlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	53
Tablo 24. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların İçer kapanıklık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	54
Tablo 25. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Kaygı Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri.....	54
Tablo 26. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Ben Merkezci Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri	55
Tablo 27. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Dikkat Problemi Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri.....	55
Tablo 28. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Saldırganlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri.....	56

Tablo 29. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların İçerik Kaparıklık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri.....57

Tablo 30. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Kaygı Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri57

I. BÖLÜM

1.1. GİRİŞ

Konunun uzmanlarına göre eğitimin daha başarılı ve kalıcı olmasını sağlamak için aile katılımının çok önemli olduğu bildirilmektedir. Okulları bilgi veren kurumlar olarak görmenin yanında aile ile birlikte çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen kurumlar olarak görmek gerekir. Zembat ve Unutkan (2001)'a göre okullar bilgi aktaran kurumlar değildir. Okullar çocukların sosyalleşme sürecinde etkin bir rol oynamakta, aynı zamanda ailelerin eğitiminde de etkili olmaktadır.

Çocuğun eğitimine verilen önemin artmasıyla birlikte sadece okulda değil evde de verimli ve çocuğa uygun bir eğitim verilmesi önemlidir. Seçkin ve Koç (1997) yaptığı araştırmada okulöncesi eğitimin, çocuğun ilerideki hayatını etkileyecek önemli bir süreç olduğunu ve çalışmalar incelendiğinde; çocuklardan beklenen davranışların görülmesi için eğitime erken yaşlarda başlanması gerektiğini belirtmiştir.

Gürşimşek (2002) anne babanın çocuğun ilk öğretmeni olduğunu ve zengin uyarıcı ev ortamının çocuğun gelişim ve öğrenmesine katkıda bulunduğunu bildirmektedir. Küçük yaşlarda çocuklara, aile uygun ortamlar sağlayarak çocuklarının araştırma yapmasına, çevresiyle aktif şekilde iletişim kurabilmesine ve gözlem yoluyla öğrenmelerine uygun olanaklar sağlamalıdır. Böylece ailenin çocuğun eğitime aktif bir şekilde katılımı sonucu okul başarısına katkıda bulunması beklenmektedir.

Çocuğun başarısının artması için okul-aile işbirliğinin olması şarttır. Güven (2011) araştırmasında sağlıklı bir aile katılımının, eğitim kurumundaki amaçlara, okul aile iş birliğine ve karşılıklı iletişim sonucu ailelerin yönetim ve karar verme süreçlerine katılımı sağlandığında oluşabileceğini belirtmiştir. Ailenin karar verme sürecine dahil edilmesi sonucu hem çocukların başarılı öğrenmelerin olabileceğini hem de eğitim kurumunda istenilen değişime ve gelişmeye olumlu etki sunabileceklerini belirtmiştir.

Ensari ve Zenbat (1999) araştırmasında ebeveynlerin katılımının artması ile birlikte öğretmenler; çocukların ev ve aile ortamı hakkında daha çok bilgi sahibi olurlar. Bu durum öğrencilerin hem ev ile ilgili hem strese karşı baş etme ile ilgili daha fazla mücadeleci olmalarına katkı sağlamaktadır. Aileler, öğretmenlere yardımcı olmalıdırlar. Öğretmenlerin katkılarına teşvik edici olmalı ayrıca saygı göstermelidirler. Ev ile okul arasındaki her türlü etkileşimin planlı yapılması sağlanmalıdır. Ayrıca hem ebeveynlerin hem de öğretmenlerin çocuğun gelişiminin desteklenmesine yönelik ortamlar sunmaları gerekmektedir. Okul ve aile arasındaki karşılıklı iletişim çocuğun uyumunun artırmasının yanında evde de çocuğun ne yapması gerektiği hakkında veliyi bilgilendirme sonucu çocuğun hem sosyal hem de bilişsel gelişimini hızlandırmaktadır.

Çocukların öğrenmeleri üzerinde aile etkilidir. Aynı zamanda ilk sosyal çevresi ailesidir. Aile ortamı çocuğun inancını, tutumunu ve alışkanlıklarını şekillendirmektedir(Çatıkkaş,2008). İlk sosyalleşme ortamıdır. Çocukluk döneminde, çocukların ebeveynleriyle kurduğu duygusal bağların, çocuğun ilerdeki hayatında nasıl biri olacağını belirleyen bir etken olduğu bildirilmektedir. Çocukların öğrenmeleri için uygun çevre oluşturması ailesinin önemli görevlerindendir. Poyraz ve Dere (2001)'de araştırmalarında okul öncesi eğitimin, doğumdan ilköğretime kadar olan yılları kapsadığını, çocukların çevreye uyumlarını sağlayan, toplumsal kültürel değerleri en uygun şekilde çocuklara öğreten bir eğitim süreci olduğunu belirtmiştir. Zengin uyarıcı ortamlar çocukların daha başarılı ve kendine güvenli olmalarını sağlayacaktır.

Dönmezler (2001)'e göre ebeveynlerin olumsuz ve ilgisiz tutumları çocukların gelişimi ve eğitimini olumsuz etkileyecektir. İlgisiz ebeveynler çocuklarına az zaman ayırmakta ve ebeveynlikle ilgili yeterli çabayı göstermemektedirler. Bu olumsuz tutumlar sonucu çocuklarda davranış sorunları görülebilmektedir. Çağdaş ve Seçer'e göre (2002) sosyal gelişimdeki olumsuzluk çocuğun uyumsuzluk yaşamasının yanında akademik başarısını da etkileyebilir. İnceleyecek olursak normal zekaya sahip ve çalışkan bir çocuk okulda duygularını,

düşüncelerini rahatça ifade edemeyip başarısız olarak görünebilecektir. Bu nedenle çocukların okul başarısızlıklarının nedenlerini sadece zeka ve tembellikte aramamak gerekir. Başarısızlıkların nedenlerini araştırırken sosyal gelişimindeki geriliklerin üzerinde durulması gerekmektedir.

Çocukluk dönemi gelişimin hızlı olduğu dönemdir. Çocukluk döneminde çocukların çevresi ile olan iletişimleri önemlidir. Her türlü gelişimin tam anlamıyla çocukta sorunsuz olması için okul öncesi dönem önemlidir. Gelişim ve eğitimindeki hız okul öncesi dönemde yeterli gelişim ve eğitim ortamının oluşturulması ile bağlantılıdır. Bu gelişim ortamının oluşturulmasında da aileye ve okula büyük görevler düşmektedir.

Türkiye'deki ilgili literatür incelendiğinde hem aile katılımı hem sosyal beceriler hem de problem davranışlarla ilgili araştırmalar yapıldığı görülmüştür. Bunun yanın da yapılan bu araştırmalarda yukarı da sıralanan kavramların ayrı ayrı ele alındığı izlenmiştir. Diğer bir deyişle annelerin okul öncesi eğitime katılımının çocukların sosyal beceri ve problem davranışlarına etkisi konulu bir olmadığı belirlemiştir. Böyle bir araştırmanın yapılması ile birlikte hem Türkiye'deki literatüre katkı sağlanacak hem de elde edilen sonuçlar doğrultusunda gerekli önlemlerin erken dönemde alınarak çocuğun gelişimi ve eğitiminin önündeki engellerin kaldırılması sağlanabilecektir. Bu nedenle bu araştırma çocukların sosyal beceri ve problem davranışlarının annelerin okul öncesi katılım düzeyleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığı belirlemek amacıyla yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine göre 4-5 yaş çocukların sosyal beceri ve problem davranışları puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaçtan yola çıkılarak aşağıdaki alt amaçlar oluşturulmuştur.

1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları

1. Annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine göre 4-5 yaş çocuklarının sosyal becerileri farklılaşmakta mıdır?

1.1. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal işbirliği puanları arasında fark var mıdır?

1.2. Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal işbirliği puanları arasında fark var mıdır?

1.3. Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal işbirliği puanları arasında fark var mıdır?

1.4. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal etkileşim puanları arasında fark var mıdır?

1.5. Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal etkileşim puanları arasında fark var mıdır?

1.6. Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal etkileşim puanları arasında fark var mıdır?

1.7. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal bağımsızlık puanları arasında fark var mıdır?

1.8. Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal bağımsızlık puanları arasında fark var mıdır?

1.9. Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının sosyal bağımsızlık puanları arasında fark var mıdır?

2. Annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine göre 4-5 yaş çocuklarının problem davranışları farklılaşmakta mıdır?

2.1. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının ben merkezci davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.2. Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının ben merkezci davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.3. Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının ben merkezci davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.4. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının dikkat problemi davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.5. Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının dikkat problemi davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.6. Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının dikkat problemi davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.7. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının saldırganlık davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.8. Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının saldırganlık davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.9. Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının saldırganlık davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.10. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının içe kapanıklık davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.11. Annelerin okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının içe kapanıklık davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.12. Annelerin okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının içe kapanıklık davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.13. Annelerin ev temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının kaygı davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.14. Annelerin Okul temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının kaygı davranış puanları arasında fark var mıdır?

2.15. Annelerin Okul aile işbirliği temelli katılım düzeylerine göre, 4-5 yaş çocuklarının kaygı davranış puanları arasında fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Konu ile ilgili Türkiye'deki literatür incelendiğinde okul öncesi dönemde aile katılımı ile ilgili çalışmaların yapıldığı ve bunun yanı sıra okul öncesi çocukların sosyal beceri ve problem davranışları ile ilgili de çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Ancak her iki değişkenin bir arada incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Diğer bir deyişle okul öncesi dönemde aile katılımının çocukların sosyal beceri ve problem davranışlarına etkisinin olup olmadığı ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın yapılması bu açıdan önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın Türkiye'de yapılmış olması alanla ilgili araştırma eksikliğinin giderilmesine katkıda bulunması düşünülmektedir. Ayrıca bundan sonra konuyla ilgili yapılacak araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Katılımcıların ölçekleri, içtenlikle ve yansız olarak cevap verdikleri kabul edilmiştir.
2. Örneklemin evreni yeterli derecede temsil ettiği kabul edilmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı İl merkezinde bulunan resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş çocuklar ve anneleri ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: Doğumdan ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan, bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun zengin uyarıcı ve çevre imkanları sağlayan, onların kimlik gelişimlerini toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda en iyi bir biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir (Poyraz ve Dere, 2001).

Okulöncesi Eğitim Kurumları: 0-6 yaş arası çocukların tüm gelişimlerini fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve benzeri gelişimlerini sağlıklı, düzenli fiziksel koşullar içinde toplumun kültürel özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren; onlarda sağlam bir kişiliğin, sosyal duyarlılığın ve yaratıcı ve işlek bir zekanın temellerini atan; uzman-egitici bir kadroya sahip temel fonksiyonu eğitim olan sosyal kuruluşlardır (Oğuzkan ve Oral,1997).

Aile Katılımı: Aile katılımı, ebeveynlerin, çocukların gelişim ve eğitimlerine katkıda bulunmaları için organize edilmiş eğitim etkinliklerinden oluşan bir programdır (Şahin ve Ünver, 2005).

Ev temelli Katılım: Ev temelli katılım ailenin evde öğretmenin yönergeleri doğrultusunda okul öğrenmelerini desteklemesidir (Ekinci, 2012).

Okul Temelli Katılım: Okul temelli katılım ailenin okuldaki çalışmalara aktif olarak katılmasıdır (Ekinci, 2012).

Okul-Aile İşbirliği Temelli Katılım: Okul-aile işbirliği temelli katılım ailenin okuldaki öğrenmeyi destekleyici süreçlere aktif olarak katılarak işbirliği yapmasıdır (Ekinci, 2012).

Sosyal Beceri: Başkalarından olumlu tepkiler getirecek ve olumsuz tepkilerin gelmesini önleyecek, başkalarıyla iletişimi mümkün kılan, sosyal açıdan kabul edilebilir, çevrede etki bırakan, hedefe yönelik, sosyal içeriğe göre değişen, hem

belirli gözlenebilir hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeleri içeren ve öğrenilebilir davranışlardır (Yüksel,1997).

İstenmeyen Davranış(Problem Davranış): Öğretmenin sınıfta, planladığı eğitim etkinliklerini gerçekleştirilmesinde engel olarak karşısına çıkan her türlü davranıştır (Kıran, 2007).

*Sosyal İşbirliği:*Akranlarıyla anlaşan işbirliği yapan ve uygun şekilde davranan çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

*Sosyal Etkileşim:*Diğer çocuklar tarafından kabul görmüş ve onların arkadaşlığını kazanmış çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

*Sosyal Bağımsızlık:*Akran grubu alanı içinde sosyal bağımsızlığını kazanmış çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

Ben merkezci Davranış: Zıtlaşma bozukluğu olan, duygusal ve davranışsal olarak düzensizlik gösteren ve saati saatine uymayan çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

*Dikkat Problemi:*Düşüncesizce ve dürtüsel davranan, tez canlı olan, yerinde duramayan, gürültücü ve aşırı hareketli çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

*Saldırganlık Problemi:*Diğer çocuklara çeşitli şekillerde gözdağı veren, diğer çocukları yaralayan çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

*İçe Kapanıklık Problemi:*Hemen vazgeçme eğilimde olan ve diğer çocuklardan kaçınan çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

Kaygı Problemi: Çocuklarda bilinen geçerli bir sebep olmaksızın karın ağrısı, sızı ve hastalanma gibi bedensel ve fiziksel problemlere sebep olabilen ve endişeli, ürkek, gerginlik gösteren çocuklar olarak tanımlanmıştır (Merrell, 1994).

II. BÖLÜM

2.Literatür Taraması

Bu bölümde okul öncesi çocukların sosyal beceri ve problem davranışlar ile ilgili ve okul öncesi dönemde aile katılımı ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.Okul Öncesi Çocukların Sosyal Beceri ve Problem Davranışları

2.1.1. Sosyal Beceri Tanımı

Sosyal beceri ile ilgili literatür incelendiğinde farklı tanımlara rastlanılmıştır. Aşağıda farklı araştırmacıların yaptığı tanımlarla ilgili örnekler sunulmuştur.

Sosyal beceri Yüksel (1997)'e göre başka kişiler tarafından olumlu karşılanıp ve olumsuz tepkileri azaltan, diğer kişiler ile iletişimi sağlayan, sosyal açıdan uygun, çevrede etki bırakan, hem gözlenebilir hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeleri içeren ve öğrenilebilir davranışlara denilir.

Merrell ve Gimpel (1998)'a göre sosyal beceri kapsamlı bir kavramdır. Sosyal beceri, öğrenilmiş, özelleşmiş davranışlar bütünüdür. Etkileşimi başlatma ve tepki oluşumunu sağlayıcı becerileri içermektedir. Sosyal duruma göre içeriği değişmekte olup belirli bir hedefe odaklı olarak özelleşebilmektedir.

Philips (1978)'e göre sosyal beceri kişilerin diğer insanların haklarına, ilgi, istek ya da yükümlülüklerine herhangi bir zarar vermeksizin; kendi hak, ilgi, istek veya ihtiyaçlarını mantıklı bir ölçüde karşılaması ve bu hak, ilgi, istek veya ihtiyaçlarını diğer kişilerle karşılıklı etkileşime girebildiği ölçüde paylaşabilme becerisi olarak tanımlamıştır(Akt:Hargie, 2006).

2.1.2.Sosyal Becerilerin Sınıflandırılması

Sosyal beceriler bir çok kişi tarafından farklı şekilde sınıflandırılmıştır. Araştırmacılar tarafından yapılan bazı sosyal beceri sınıflandırma örnekleri sunulmuştur.

Akkök (1999)'da yaptığı araştırmasında, sosyal becerileri altı ana başlık altında sınıflandırmıştır:

1. *İlişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri*: Soru sorma, kendini tanıtma, dinleme, konuşmayı başlatma, sürdürme, teşekkür etme, iltifat etme, başkalarını tanıtma, bir gruba katılma, yardım isteme...gibi becerileri içermektedir.
2. *Grupla bir işi yürütme becerileri*: Grupta iş bölümlerine uyma, sorumluluklarını yerine getirme ayrıca başkalarının görüşlerini anlama becerilerini içermektedir.
3. *Duygulara yönelik beceriler*: Duygularını anlama ve ifade etme ayrıca başkalarının duygularını anlama ve karşı tarafın kızgınlığı ile başa çıkma gibi becerilerini içermektedir.
4. *Saldırgan davranışlar ile başa çıkmaya yönelik beceriler*: İzin isteme, paylaşma, başkalarına yardım etme gibi becerileri içermektedir.
5. *Stres durumlarıyla başa çıkma becerileri*: Başarısız olunan bir durumla başa çıkma, grup baskısıyla başa çıkma gibi becerilerini içermektedir.
6. *Plan yapma ve problem çözme becerileri*: Ne yapacağına karar verme, problemin nedenlerini araştırma, amaç oluşturma, bilgi toplama, karar verme ve bir işe yoğunlaşma becerilerini içermektedir.

Calderalla ve Merrell (1997) araştırmasında, 1974-94 yılları arasında yapılmış araştırmalardan yola çıkarak çocuk (3-6 yaş) ve ergenlerde, sosyal becerileri beş alt boyutta toplanmışlardır:

1. *Akran İlişkisi (Peer Relation)*: Pozitif akran ilişkilerini tanımlamaktadır. Akranları övme, iltifat etme, saygı duyma, empati, sosyal liderlik yeteneği gibi becerileri içermektedir.
2. *Kendini Yönetme Becerileri (Self-Management Skills)*: Öfkeyi kontrol edebilme, kurallara uyabilme, sosyal bağımsızlık, sosyal sorumluluk gibi becerileri içermektedir.
3. *Akademik Beceriler (Academic Skills)*: Bağımsız sınıf ortamlarında üretici olma, bağımsız bir şekilde çalışabilme ve kendine verilen görevleri yerine getirebilme gibi becerileri içermektedir.
4. *Uyum Becerileri (Compliance Skills)*: Sosyal kurallara uyum sağlayabilme, boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirebilme gibi becerileri içermektedir.
5. *Atılganlık Becerileri (Assertion Skills)*: İletişimi başlatabilme; övgü, iltifat, saygı ifadelerini sunabilme gibi becerileri içermektedir.

2.1.3. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceri Gelişimi

Çubukçu ve Gültekin (2006)'e göre sosyal beceri çeşitli etkileşimlerle, bireylerin kendisindeki ve çevresindeki kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarını anlaması ve ona uygun davranışlar gösterebilmesidir.

Gülay ve Akman (2009) araştırmasında çocukların sosyal becerileri çevresindeki bireyleri taklit ve model alma yoluyla öğrendiğini belirtmiştir. Sosyal becerilerin kazanılmasında Sosyal ve bilişsel gelişimin önemini vurgulamışlardır. İki-altı yaş arası çocukların, sosyal ilişkinin temelini yakın çevresinden öğrenmeye başladığını belirtmektedirler. Çocukluk döneminde uyum ve iş birliğinin geliştiğini

ve bu dönemin başlarında çocuğun farklı kişiler ile olan karmaşık ilişkileri sonucu, çocukta bir çok sosyal davranışın gözükmeye başladığını vurgulamaktadırlar. Çocukluk döneminde görülen sosyal beceriler oyuncaklarını ve yiyecekleri paylaşma, çevresinin ilgisini çekme ve onlarla konuşma vs. Bu becerilerin gelişimi sonucu çocukların arkadaşları ve çevresiyle oluşabilecek çatışmaları çözümlenebileceklerini diğer bir deyişle problem çözme becerisinin gelişebileceğini ileri sürmektedirler.

2.1.4. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Becerinin Kazanılmasının Gerekliliği

Başal (2005) ve Uyanık ve Kandır (2010)'da yaptıkları araştırmada okul öncesi yıllarında temel bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumların kazanıp geliştiğini belirtmişlerdir. Bu yıllar insan gelişiminin kapsam ve niteliği açısından kritik yılları olarak belirtilmiştir. Çocuğun her türlü sosyal ilişkileri ile çevresindeki nesnelere kurdukları etkileşimler, çocukların becerileri üzerinde etkilidir. Okul öncesi dönemde çocuğa kazandırılacak temel her türlü bilgi, beceri ve alışkanlıklar çocuğun gelişimini etkileyecek önemli etkenlerdir. Sosyalleşmenin göstergesinden biride yetişkinlik dönemindeki sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesidir. Sadece akademik becerilerde değil başka durumlarda da bireylerle başarılı ilişkiler kurabilme yeteneğidir. İnsanlar diğer insanlarla sosyal ilişkiler kurarlar. Sosyal ilişkilerin devamlılığını sağlayan araçlardan biri olan sosyal beceriler olduğunu belirtip bu beceriler okul öncesi dönemde temelinin atıldığı vurgulamıştır. Böylece okul öncesi yıllarda çocuğun sosyal beceri gelişiminin desteklenmeli, sadece sosyal beceri değil diğer beceriler de desteklenmesi ile çevresi ile sağlıklı ilişkiler kurabileceğini belirtmiştir. Campbell ve Sperstein (1994)'de yaptığı araştırmasında sosyal becerileri kazanan çocuklar da, yardım isteme, etkinlikleri bitirebilme, başkalarına yardım etme, arkadaşlık bulma ve devam ettirme, problemlerle baş etme, grupla işbirliği yapma, gruptan ayrılabilme, konuşma başlatma, katılma veya sonlandırabilme, işbirliği kurma gibi sosyal davranışları başarıyla yürütebilmelerini belirtmiştir.

Howing ve diğeri (1990) yaptıkları araştırmada çocuklarda sosyal gelişimin sosyal becerilerin çerçevesinde ilerlediğini vurgulamaktadır. Sosyal beceri, kişilerin sosyal çevrede yeterli ve uygun bir şekilde davranabilmeleri, gülümseme, etkileşimde bulunma, problem çözme gibi becerileri kullanabilme ve kendini ifade etmedir. Sosyal becerilerin kazanılması ve kullanılabilmesi ile kişide sosyal uyum da görülmektedir.

2.1.5. Problem Davranışlar

Kanlıklıçer (2005) yaptığı araştırmada problem davranışların, bireyin hem kendine hem de farklı bireylere zarar vermesi ve toplumun sosyal değerlerine uygun olmayan hareketlerde bulunması sonucu bireyin sosyal ortamların dışında kalmasına neden olacak davranışlar olarak belirtmiştir.

Yavuzer (2003)'de yaptığı araştırmada gelişim evrelerinin getirdiği zorluklar ile çevresinden gelen olumsuz etkiler sonucu, çocukta duygusal düzeyde bozukluklar olabileceğini belirtmektedir. Bu tür bozukluklara 'uyum ve davranış bozuklukları' denilmektedir. Çocuklarda görülen her bozukluk problem davranış olarak düşünülmemelidir. Baran (2001) araştırmasında çocukların dengeli olarak yetiştirilmesi sonucu gelecekte sağlıklı ve başarılı olabileceğini belirtmektedir. Ancak çocukların normal gelişimleri süresince de problem davranışlar görülebileceğini ileri sürmektedir.

2.1.6. Problem Davranışlara Neden Olan Faktörler

2.1.6.1. Ailesel Faktörler

Semiz (1998) yaptığı araştırmada çocukların, erken çocukluk döneminde ebeveynlerin etkisi altında olduğunu bildirmektedir. Ebeveynlerinin olumlu ve olumsuz taraflarını özdeşim yolu ile kabullenirler. Ailesinin kendisiyle, çevresiyle ve kardeşleriyle olan ilişkilerini devamlı gözler ve değerlendirirler. Bu değerlendirmeden sonuçlar çıkartır ve buna uygun tepkiler gösterirler.

Çiftçi (1991) yaptığı araştırmada bireyin hayatında kullanacağı ilk bilgileri ebeveynlerinden aldığını bildirmektedir. Bireyin davranışlarının tamamı çocukluğunda geçirdiği yaşantıların bir ürünüdür. Bireyin yetiştiği aile ortamı ve diğer aile bireyleriyle olan ilişkileri kişiliğinin oluşmasında önemli bir etkidir. Ebeveynlerin davranışlarının, çocukların davranışlarını isteyerek ya da istemeyerek zamanla şekillendirebileceğini belirtmiştir.

2.1.6.2. Biyolojik Etmenler

Biyolojik etmenler sonucu çocuklarda bir çok farklılık görülebilmektedir. Bu farklılıklar içinde problem davranışlar gösteren çocuklar da olabilmektedir. Bayhan ve Artan (2004)'a göre tüm çocuklar birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Anne karında bile farklı özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Doğumdan sonra bu farklılıklar daha belirgindir. Çocukların doğuştan getirdikleri özellikler çok önemlidir. Çünkü bunlar kısmen de olsa diğer insanların çocuğa nasıl davranacaklarını ve içinde yaşadığı çevreyi belirlemektedir. Çocuk doğuştan getirdiği karakterine uygun olmayan bir çevrede sürekli engellenirse bu onda kaygı yaratabilmektedir.

Üçüncü (2001) ise anne ile çocuk arasında biyolojik ve psikolojik olarak derin bir ilişkinin bulunduğunu belirtmiştir. Ankaş (1992)'da her çocuğun doğuştan belirli bir biyolojik yapıda olduğunu ve bu yapının içinde bir çok davranış çeşidinin bulunduğunu belirtmiştir. Beden yapısı, yaş, cinsiyet, mikroplar, kafa örselenmeleri(epilepsi), kromozom sapmaları gibi nedenler çocuklarda farklılıklara neden olabilmektedir.

2.1.6.3. Okul İle İlgili Etmenler

Okul çocuklar için yeni bir sosyal çevredir. Bu çevrede olumlu yada olumsuz olarak davranışlarda farklılık görülebilir. Baran (2001)'a göre okul ortamında arkadaşları ve öğretmenleri ile olan etkileşimin niteliği çocuğun davranışlarını belirler. Eğer çocuğun öğrenebilmesi ve sosyal yetenekleri yeterli düzeyde değilse, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden olumsuz tepkiler alabilir. Bu durum çocuğun

okul yasamı ve sosyal ilişkileri açısından sorunlar çıkarabilir. Bazen anne- babalar tarafından sağlıklı yetiştirilen çocuklar okulda korkutulduğu, uyku ve yemek konusunda zorlandığı için altına kaçırma, tırnak yeme, içe kapanma gibi sorunlar yaşayabilmektedir. Terzi (2009) araştırmasında eğitim ve öğretim süreciyle beraber bireyi başarılı bir toplumsallaştırma amacının olduğunu ve okulun bu amacını herhangi bir sebeple yerine getirmemesi sonucu bireyin başarısı, gelişimi, çevresine uyumu ve ruh sağlığı gibi bireyde olumsuz yönde etkileyebileceğini belirtmiştir. Bireyin gelişmesinde, yaşama hazırlama da eğitim önemli olmasına rağmen az, yetersiz ve hatalı eğitim de sorunların kaynağı olabileceğini belirtmiştir.

2.2. Okul Öncesi Dönemde Aile Katılımı

Özcan (2012) aile katılımını, ailelerin okulun akademik ve sosyal amaçları için; okuldaki etkinliklere, okuldaki planlamalara ve yönetimi aktif olarak katılması olarak açıklamıştır. Aynı zamanda aile katılımı, anne babaya uygun becerileri kazandırma, sosyal ve duygusal destek verme, ebeveynler ile uzman kişiler arasında bilgi alışverişi sağlama, ebeveyn ile çocuk ilişkilerini geliştirme ve ebeveynlerin toplumsal kaynaklara ulaşmalarına yardımcı olmasıdır.

Güven (2011) okul öncesi kurumlarda, çocuklarda davranış değişiklikleri sağlayabilmek ve okul öncesi eğitimindeki amaçlara ulaşmak için okul ile aile arasında sağlam işbirliğinin olması ve öğrenilen deneyimlerin ailede devamlılığının sağlanması açısından aile katılımı önemlidir. Aynı zamanda araştırmacı okul aile işbirliği için çocuk ile beraber aile, öğretmen ve kurum hepsi birlikte gerekli çabayı göstererek, çocukların sağlıklı biçimde gelişimlerini sürdürmelerine yardımcı olmalı gerektiğini belirtmiştir. Okul öncesi eğitimin hedefleri tespit edilirken çocuk sadece hedeflerden biridir, eğitimin hedeflerinde başarılı olunabilmesi için, okul aile işbirliği sağlanmalı ayrıca anne babada eğitim kapsamına alınmalıdır. Ebeveynlerin çocuğun eğitim sürecine katılmaları ile öğretmen hem aileyi hem de çocuğu aile ise okulu daha yakından tanıyacaktır.

2.2.1. Aile Katılımının Önemi

Aile katılımı çocuğun başarısı ve çocuğu öğretmen de ailenin de daha iyi tanınması için gerekli ve önemlidir. Ersoy ve Kandır (2003)'de yaptığı araştırmasında aile katılımı gereklidir ve birçok biçimde olabileceğini belirtmiştir. Çocukların gelecekleri için ortak karar almada ve amaçlar belirlenirken okulun yönetim kuruluyla işbirliği yapmasında, sınıfta öğrencilerle beraber gözlem yapması ayrıca çocuklar ile beraber kitap okuma, şarkı söyleme vb. etkinlikleri planlanması ve uygulanmasında, gezilerde öğretmene yardımcı etme ve katılmayan diğer aileleri de katılan aileler sayesinde okul ile işbirliği yapabileceğini belirtmiştir. Veliler sadece okuldaki etkinliklerde değil sınıfta da yer alabilirler. Ancak öğretmenlerin, çocukların ve ailelerin gereksinimlerini ve çeşitliliğini göz önünde bulundurarak ailelerin çocuklarını destekleyecek ve katılımlarını sağlayacak çok fazla çeşitte strateji geliştirmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Güven (2011)'de aktardığına göre okul öncesi eğitimin artması ile birlikte sadece okulda değil evde de eğitimin önemi artmıştır. Ebeveynlerin çevresine faydalı çocuklar yetiştirebilmesi için çocuğunu tanımalı, çocuğun gelişimini, ilgi ve ihtiyaçlarını bilmeli, ve var olan ilgisini geliştirmek ve çocuğa ihtiyacı olan kavramları öğrenmesi için çocukla yeterince ilgilenmeli ve ona zaman ayırmalıdır. Aile çocuğun gelişim özelliklerini öğrenmeli, neyi ne zaman yapılacağını bilmeli ve böylece çocuğun gelişimine destek sağlayabilecektir. Okul öncesi eğitim programlarının temel amaçlarından biri de aileler de bu davranışını desteklemek ve güçlendirmektir. Bunun da çocukların eğitimine katılımları ile sağlanacağını belirtmiştir.

Abbak (2008) okul öncesi eğitim programlarındaki aile katılımının, okul ve ev arasındaki devamlılığın sağlanmasında ve ebeveynlerin okulda neler olduğunu ve öğretmenlerin de evde neler olduğu konusunda bilgi sahibi olmaları üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Bunları pekiştirerek ve okul ve ev arasındaki katılımı sürekli hale getirerek eğitimdeki başarı artacaktır. Aileler, bu programlara katılarak çocukların yetiştirilmesinde daha fazla bilgi ve beceri sahibi olacaklardır.

Kuzu (2006) okul öncesi eğitimde programların başarılı olması için aile katılım ve desteğinin alınması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca çocukların okula devam etmesi hususunda aile teşvik ve desteğinin sağlanması için aile katılımı önem taşımaktadır.

2.2.2. Aile Katılımının Amaçları

Özcan (2012) aile katılımının çocuklara kalıcı ve olumlu davranışlar kazandırılabilme ve eğitim kurumlarında verilen eğitimin evde de devam ettirilebilmesi için önemli olduğunu belirtmiştir. Aileler eğitim dışında bırakılmamalıdır, aileler ile birlikte çalışma ortamı oluşturulmalıdır. Okul öncesi eğitimde aile katılımı ile varılmak istenilen noktalardan biri, eğitimde sürekliliği ve bütünlüğü sağlamaktır. Aile katılımının ana amacı, çocuklara verilen eğitimin evde desteklenmesi aynı zamanda, evde verilen eğitimin de okulda desteklenmesi sonucu okul ve ev ortamlarında çocukların istedik davranışları gösterebilmeleri için güvenli ve kontrollü bir ortamın sağlanmasıdır.

Aile katılımının amaçlarını aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür(Özcan, 2012)

- 1.Çocuğun ve ailenin gereksinimlerini kurumdaki program tarafından sağlamak.
- 2.Hem okulda verilen eğitimi evde, hem de evde verilen eğitimi de okulda desteklenmelidir.
- 3.Öğretimi etkili hale getirmek.
- 4.Aile de ve okul da ihtiyaç duyulan değişiklikler yapmak.
- 5.Çocuğun bütün gelişimleriyle alakalı aile desteklenmeli ve bilgilendirmeli.
- 6.Çocuğun evdeki öğrenme ortamını zenginleştirmek.
7. Oluşan problemler ile alakalı aileleri bilinçlendirmeli ve çözüm önerileri sunulmalı.
- 8.Çocukta olan doğru davranışların devamlılığı sağlanmalı.
9. Çocuğa hayatında ailenin önemli rolü olduğunu pekiştirmek,

10.Okul da ve evde oluşabilecek problemleri önlemeli ve farklı disiplin yöntemleri sunmalı.

11.Ebeveynlere çocuğun ev ortamında öğreneceği deneyimler için bilgi vermeli.

2.2.3. Aile Katılımının Yararları

Kuzu (2006)'ya göre çocukların akademik ve sosyal başarısı için okul, aile ve toplumla işbirliğinin yararları son yıllarda yapılan araştırmalarla gösterilmiştir. İşbirlikçi katılımlar dikkatli bir şekilde planlandığında, amaçlanan sonuçlarla güvenilir ve kapsamlı bir işbirliği yapıldığında bu yararları ulaşılabileceğini belirtmiştir.

Özcan (2012)'de yaptığı araştırmada okul-aile işbirliği ve iletişiminin sağlanması ile çocukların kendilerini daha iyi tanımaları ve kendilik algılarıyla benlik saygılarının gelişimi söz konusu olabileceğini bildirmiştir. Ailenin eğitime katılımı ile çocuğun hem sosyal becerilerinde, hem de akademik başarısında olumlu gelişmeler sağlanabileceğini belirtmiştir.

Aile katılım çalışmaları ile ebeveynler, çocuklar ve öğretmenler daha uyumlu ve başarılı olacaklardır. Aile katılım çalışmaları yararlarını çocuk, öğretmen ve aile açısından 3 aşamada inceleyebiliriz.

2.2.3.1. Çocuk Açısından Yararları

Güven (2011)'de araştırmasında çocuk açısından yararları şu şekilde sıralamıştır.

1. Çocuğu, başarılı ve sağlıklı birey olarak hayata hazırlamak.
2. Okul ile ev ile ilgili oluşabilecek farklı eğitim tutumlardan çocuğu korumak.
3. Evin devamı olduğunu ve güvenli şekilde daha iyi bir öğrenme fırsatı sunmak.
4. Ebeveynlerin ve okulun işbirliği yapması sonucu çocuklar ilköğretime geçiş daha kolay olacak ve kendilerini daha güvende hissedeceklerdir.
5. Eğitimci ve ebeveynler arasında kurulacak olumlu iletişim ile çocukta okulun önemli bir yer olduğunun algılanması sağlanacaktır.

2.2.3.2. Aile Açısından Yararları

Güven (2011)'de araştırmasında aile açısından yararları şu şekilde sıralamıştır.

1. Aileler program işleyişi ile ilgili bilgilendirilirler.
2. Çocukların gelişimlerini daha çok anlamaları sağlanır.
3. Çocukları yetiştirme hakkında bilgi öğrenirler ve yeteneklerine güvenirlir.
4. Çocuklara zaman ayıramama duygusu azalır.
5. Aile çocuğun eğitiminde kendi rolünü fark eder.
6. Aileler kendini geliştirme ve değerlendirme imkanı bulurlar.

2.2.3.3. Öğretmen Açısından Yararları

Güven (2011)'de araştırmasında öğretmen açısından yararları şu şekilde sıralamıştır.

1. Öğretmen aileyi tanıma imkanı bulur.
2. Çocukların gelişimlerini destekleyen kaliteli uygulamalar sağlar.
3. Uygulanan programın amacına ulaşmasında başarılı olmasına yardım eder.
4. Çocuklara ayıracak daha çok zaman bulmalarını sağlar.

2.2.4. Okul Öncesi Eğitimde Aile katılım Etkinlikleri

2.2.4.1. Ev ziyaretleri

Ev ziyaretleri okul öncesi eğitimde eskiden bu güne devam eden bir konu olduğunu ve amacının veli ile öğretmen arasında gerekli ilişkiyi kurmak olduğunu belirtmiştir. Ev ziyaretleri sayesinde çocuk, aile ve ev durumu hakkında öğretmenin gerekli bilgi edinimini sağladığını belirtmiştir. Ev ziyaretlerinin okul açılmadan planlanmasına ve öğretmen ile ailenin okul açılmadan önce tanışmasının daha uygun olacağını belirtmiştir(Brewer,2004'den akt.,Abbak,2008).

2.2.4.2. Plansız ziyaretler ve Karşılaşmalar

Kuzu (2006)'da yaptığı araştırmada aile ve öğretmen arasında plansız ziyaretler gerçekleşebileceğini ve böylece anne babalar eğer çocuğu okula kendileri getirip götürüyorlarsa konuşma fırsatı sağlanmış olacağını belirtmiştir. Yolda, markette aile ile karşılaşılabilceğini fakat önemli konuların ayaküstü konuşulmaması gerektiğini, uygun zaman için randevulaşma ile konuşulmasının uygun olacağını belirtmiştir.

2.2.4.3. Telefon Görüşmesi

Konu ile ilgili yapılan bir çalışmada telefon görüşmesi ailelerin genellikle mutlu olduğu bir iletişim şeklidir. Telefon görüşmesi, sadece çocukların sorun ve problemlerini iletmede değil, çocuk yada aile ile ilgili ihtiyaçların giderilmesi durumunda daha etkili olacağını belirtmiştir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000). Ayrıca öğretmenin, telefon görüşmelerini hızlı ve sağlıklı şekilde gerçekleştirebilmesi için velilerin tamamının telefon numaralarının listesini hazırlamalıdır. Bu listeyi hazırladıktan sonra da tüm velilere dağıtarak iletişim ağını kurabilir. İletişim ağını kurması öğretmen için kolaylık ve hızlı bir iletişim sağlayacaktır. Uygulamasında da öğretmen ilk veliyi arar durumu belirtir sonra diğer veli bir altındaki veliyi arayarak tüm veliler arasında iletişim sağlanmış olacağını belirtmiştir(Hornby, 2000).

2.2.4.4. Bülten Tahtası

Kuzu (2006)'da bülten tahtasını, ebeveynler için, eğitim programı, okul ve sınıfla ilgili haberleri, öğretmen ve çocuklar için mesajları, duyuruları, eğitim ile ilgili bilgileri, gazetelerden alınmış bölümleri, çocukların etkinliklerini, ilginç olayları ve güncel bilgileri üzerinde barındıran bir kaynak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bülten tahtasını, anne babaların yeterince yararlanabilmesi için girip çıkarken rahatlıkla görebilecekleri bir yere asılması gerektiğini ve ailelerin giriş çıkışta yararlanabilmesi sağlanmalı ve kısa, anlaşılır olmalıdır. Bilgiler resim, fotoğraf gibi görsel uyarıcılarla birlikte desteklenebileceğini de belirtmiştir.

2.2.4.5. Haber Mektubu

Ersoy (2006) haber mektupları, okuldaki gelişmeler, planlamalar ve aktiviteler hakkında anne babaları bilgilendirmeye ve onları programa katmaya yönelik olarak kullanılan bir araç olduğunu belirtmiştir. Haber mektupları, iki haftalık ya da aylık haber mektupları olabilir. Bunlarda çocuğun o gün ilk kez başarabildiği bir davranışı, evde çocukla yapılabilecek etkinlikleri, etkinlikler sırasında çekilmiş fotoğrafları, çocuğun okulda öğrendiği bir kavramın evde nasıl pekiştirileceği, basit oyuncakların yapımı gibi bilgiler yer alabileceğini belirtmiştir(Aral, Kandır ve Yaşar, 2000).

2.2.4.6. Broşür

Broşür ile ilgili Hilal (2010)'da araştırmasında beslenme, tehlikeli durumlar, davranış problemleri, disiplin vb. konularda broşürler hazırlanabileceğini belirtmiştir. Broşürler, kısa olmalı, sade ve anlaşılır dille yazılmalı, ve ilgili konu ile resimlere yer verilmelidir. Bazen de aşı, bazı hastalıklar ya da çeşitli konular ile ilgili de broşürler hazırlanabilir ve broşürler dağıtımında ilgili tüm velilere ulaştırılması gerektiğini belirtmiştir.

2.2.4.7. Kitapçıklar

Anne babalara, çocuk ve eğitim ile alakalı olan bilgileri ve çocukların gelişmeleri izleyebilmelerini ve çocuklarının yaptığı çalışmalar derlenerek velilere bu çalışmalardan haberdar olmaları için evlere kitapçıklar hazırlanarak gönderilebilir. Bu kitapçıklar, anne babaların anlayabileceği kolaylıkla kullanabileceği ve ev ortamında çocuğun eğitimine katkıda bulunabileceği şekilde hazırlanmalıdır (Ömeroğlu vd., 2003).

2.2.4.8. Bireysel Görüşme

Çocuk okula devam ederken çocuklar hakkında bilgi vermeyi amaçlayan onların sorunlarını çözümlenmeyi okuldaki durumu, eğitimi gibi konuları içeren görüşmelerdir. Bununla birlikte bireysel görüşmelerin amacı, programın aile üzerindeki etkisini öğrenmek ve aileyi iyi anlamak, çocuk ile ilgili daha çok şey öğrenmek ve aileyi programı desteklemesi için teşvik etmektir (Kuzu, 2006).

2.2.4.9. Toplantı

Veli toplantılarını Hilal, (2010)'daki araştırmasında, okulun durumu, eğitimini ve programını velilere tanıtmaya ve anne babaların öğretmen ile tanışmaları ve paylaşımında bulunmalarına imkan tanımaktadır. Bu toplantıların belirli aralıklarla yapılması da verimli olmasını sağlayacaktır. MEB,(2002)'de toplantıların aile öğretmen yönetici ve diğer personellere o sene yapılacak faaliyetlerini, planlarını gözden geçirme imkanı sağlar. Diğer toplantılarda ise bu faaliyet ve planların değerlendirilmesi yapılacağını belirtmiştir.

2.2.5. Aile Katılımı Engelleyen Faktörler

Aile katılımını etkileyen unsurları Özcan (2012)'a göre anne babanın okula karşı tutumları, okul personelinin aileye karşı tutumları, okul-aile arasındaki ilişki durumu olarak sıralanabilir. Bu unsurları göz önüne alarak, eğitimde ailenin katılımı ve böylece çocuğun eğitimini daha kaliteli olması; okullar, öğretmenler ve ailelerin tarafından kabul görse de okul, öğretmen ve velilerden kaynaklanan olumsuzluklar dolayısıyla ortaya farklı engeller çıkmaktadır. Bu engelleri en az düzeye indirmek için okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlere düşen görev, ailelerle sıcak ilişkiler kurmak, karşılıklı anlayış ve destek ortamı sağlamak ve onlara okulun bir parçası olduklarını her fırsatta hatırlatmaktır.

Okul-aile işbirliği sürecini ve ailelerin okul etkinliklerine katılımını engelleyen başlıca etkenleri Özcan (2012)'de şu şekilde belirtmiştir:

1. Ebeveynlerin kendi okul yaşantılarından edindikleri okula yönelik olumsuz tutumlar.
2. Okul ve aile işbirliğinin yeterli şekilde işlememesi ve okul aile birliğinin toplantılarına katılımın yeterli olmaması.
3. Okul da idareci ve öğretmenler ile öğrenci velilerin kayıt dönemleri veya özel durumlar dışında bir araya gelememeleri.
4. Ailelerin ekonomik durumlarının iyi olmaması.
5. Anne ve babanın okula zaman ayıramaması.
6. Anne babanın eğitim ve kültür düzeyinin düşük olması.
7. Okul idarecisinin ve öğretmenlerin olumsuz tutumları.
8. Ev ve okul arasındaki kültür farklılığı.
9. Okulun kaynaklarının yeterli olmaması.

2.2.6. Aile Katılımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Aile katılımında dikkat edilmesi gereken hususları Oktay ve Unutkan (2003)'de araştırmasında şu şekilde belirtmiştir. Öncelikle ailenin çocuğunun okulda güven içinde olduğunu hissettirmek. Eğiticilere güven duymalı ve öğretmenin çocuğun eğitimi ile ilgili ihtiyaçları karşılayacağını bilmeli ve aile tarafından çocuk hakkında bilgiler doğru ve açık şekilde öğretmene bildirilmelidir. Aynı şekilde öğretmende çocuğun aile tarafından önemini bilmelidir. Böylece aile ve öğretmen tarafından karşılıklı güven temeli oluşmalıdır. İki taraf da hem çocuk hem de birbirlerine karşı daha çok hassas davranmalıdır.

2.2.7. Konu ile İlgili Alanda Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Bu bölümde okul öncesinde; sosyal beceri, problem davranış ve aile katılımı ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.7.1. Konu ile İlgili Alanda Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Aile Katılımı İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde aile katılımı ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Atakan, (2010) yaptığı araştırmasının amacı, okulöncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarını öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirmiştir. Çalışması betimsel niteliktedir. Ve ebeveynler ile görüşme şeklinde ve öğretmenlere anket uygulayarak iki aşamada yapılmıştır. Birinci aşamasında öğretmen ölçeğinin de örneklem 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Çanakkale il merkezi ve ilçelerinde MEB'e bağlı okullarda görev yapan 110 okulöncesi öğretmeni oluşturmuştur. Anket verilerinin sonuçları istatistiksel verilere göre analiz yapılmıştır. Analiz işlemi bilgisayar ortamında değerlendirilip, istatistiki çözümleme SPSS programı ile yapılmıştır. Sonuçları değerlendirme ise, hizmet yılı, yaşı ve okuttukları sınıfın mevcut değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı, istatistiksel testler ile sınımlanmıştır. İkinci aşamasında veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği kullanılmıştır. Ebeveyn görüşmelerinde örneklemde, 2008–2009 eğitim öğretim yılında Çanakkale il merkezi ve ilçelerindeki okulöncesi eğitim kurumlarında çocuğu bulunan 20 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Ebeveynlere uygulanan görüşme formundan elde edilen verilerin incelenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmış olup görüşmelerden uzun aktarımlar yapılmış ve gözlem notları orijinal hallerine yakın bir biçimde betimlenmiştir. Araştırmanın sonucunda birinci aşamada öğretmenlere uygulanan anket sonucu ile ebeveynler ile uygulanan görüşme sonucu elde edilen bulguların birbirini desteklediği görülmüştür. Sonuç olarak gerek okul yönetiminin gerekse öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımı

çalışmalarına gereken titizliği göstermesi ile aile katılımı çalışmalarındaki hedeflere ulaşabileceğini belirtmiştir.

Vural, (2012) yaptığı araştırmanın amacı okul öncesi eğitimini alan ve almayan çocuklardaki sosyal beceri, öz düzenleme becerisi ve duygusal zeka gelişimi becerilerinde farklılık olup olmadığını belirlemektir. Diğer amacında da çocuğu okul öncesi eğitim almış veliler ile çocuğu okul öncesi eğitim almamış velileri karşılaştırarak bunlar arasında eğitime katılım gösterme ile ilgili bir fark olup olmadığını belirlemesidir. Araştırmanın evrenini İzmir ili Buca ilçesindeki M.E.B. bağlı ilköğretim okullarında 2010-2011 bahar yarıyılında 1. sınıfta öğrenim gören 5683 öğrenci, veli ve öğretmenleri oluşturmuştur. Örneklemi de uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 13 ilköğretim okulunda öğrenim gören olan okul öncesi eğitimi almış ve okul öncesi eğitimi almamış 929 öğrenci ile bu öğrencilerin velileri ile öğretmenlerinden oluşturmuştur. Araştırma sürecünde toplanan nicel veriler nitel veriler ile desteklenerek araştırma derinleştirilmiştir. Birinci aşamasında ilköğretim 1. sınıf öğrencilerine Avcıoğlu (2003) tarafından geliştirilen, Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş), Yıldız (2009) tarafından geliştirilen Özdüzenleme Becerileri Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen 7 Yaş Grubu Çocuklar için Duygusal Zeka Ölçeği uygulanmıştır. Çocukların velilerine de Fantuzzo, Tighe ve Childs tarafından (2000) orijinal olarak geliştirilen, Gürsimsek (2003) tarafından Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışmaları yapılan Aile Katılım Ölçeği uygulanmıştır. Daha sonra örneklemden seçilen bir grup aile ve 1. Sınıf öğretmenleri ile görüşme yapılarak çalışma nitel verilerle desteklenmiştir. Araştırma sonucunda ise okul öncesi eğitim alan çocuklar lehine sosyal beceri, duygusal zeka ve özdüzenleme becerisi puanları arasında almayan çocuklara göre anlamlı fark oluşmuştur. Ve çocuğu okul öncesi eğitim alan ailelerin, aile katılım puanları almayan ailelere göre anlamlı fark oluştuğu görülmüştür.

Kuşin,(1991)' de İstanbul'da yaptığı araştırmasında anaokulu eğitimcileri ve ebeveynlerin okul-aile arasındaki işbirliğini ortaya koymaya çalışmıştır. Hazırladığı anketi 50 eğitimciye ve 50 ebeveyne uygulamıştır. Anket sonuçlarına göre

eğitimcilerin % 96'sı ailenin okuldaki eğitim konusunda bilgilendirilmesinin çok önemli olduğunu, diğerleri ise önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin farklı yollarla aileyi bilgilendirdiği görülmüştür. Bilgilendirme şekillerinde oranlar, aylık, üç aylık ya da yıllık toplantılar % 70; aileyi okula davet edilmesi % 64; telefon ile bilgilendirilme % 30; kısa görüşmelerin % 29; eve bilgilendirme raporu gönderme % 22; eğitici konferanslar % 14; ev ziyaretleri % 4 oranlarında yapıldığı belirlenmiştir. Bilgilendirmeler %50 oranın okulun programı ve okuldaki uygulamalar ile ilgili olduğu görülmüştür. Ve ailelere okul aile işbirliğini sorulduğunda % 78 oranında çok önemli; % 11 oranında ise de önemli olduğunu belirtmiştir. Tüm veliler herhangi bir konuda katılım olması durumunda katılım yapabileceklerini belirtmiştir.

Sosyal Beceri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde sosyal beceri ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Dinçer (1995) araştırmasında, anaokuluna giden 5 yaş grubu çocukların kişiler arası problem çözme becerileri kazandırılması ve problem çözme eğitimi etkilerini incelenmiştir. Araştırmaya 1994'de TC. Ziraat Bankası Kreş ve Yuvası kurumuna giden 5 yaş grubu çocuklardan 34 kız ve 40 erkek olmak üzere 74 çocuk katılmıştır. Araştırma da 38 çocuk deney ve 36 çocuk da kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırma ön test - eğitim - son test şeklinde yürütülmüştür. Eğitim aşaması, on dört hafta boyunca her gün çocuklarla belirli bir süre çalışmayı gerektiren bir program şeklinde düzenlenmiştir. Toplanan verilerin istatistiksel analizinde betimsel tablolarda deney ve kontrol grupları arasındaki fark "Ki - Kare Önemlilik Testi" ile değerlendirilmiştir. Diğer tablolardaki sonuçlar "İki Eş Arasındaki Farkın Önemlilik Testi" ve "İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi" ile incelenmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için de "Pearson Korelasyon Testi" kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre anaokuluna giden 5 yaş grubu çocukların kişiler arası problem çözme becerilerinin kazandırılmasında problem çözme eğitiminin etkili olduğu görülmüştür. Araştırmaya alınan 5 yaş grubu çocukların akran ve anne ile ilgili problem durumuna, eğitimden sonraki test

sonuçlarında deney grubunda kontrol grubuna nazaran daha belirgin bir artış bulunmuştur. Ayrıca ön test - son test puanları arasındaki farklılığa bakıldığında ise iki grup arasındaki farkın son test için önemli olduğu bulunmuştur.

Günindi (2010)'da yaptığı araştırmasında, okul öncesi çağındaki çocukların bağımsız anaokullarına ve anasınıflarına gitmeleri çocukların sosyal becerilerini üzerinde etkisini araştırmıştır. Araştırmaya 2009–2010 yılında Aksaray il merkezindeki bağımsız anaokullarındaki 6 yaş grubundaki 54 çocuk ve ilköğretim bünyesindeki anasınıflarına giden 6 yaş grubundaki 52 çocuk olmak üzere toplam 106 okul öncesi çocuk katılmıştır. Veriler “Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği” kullanılarak toplanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise bağımsız anaokuluna giden çocuklar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Kılıç (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların birinci sınıf becerileri karşılaştırılmış ve okul öncesi eğitimin etkisi araştırılmıştır. Araştırma, ilköğretim birinci sınıflardaki öğrenim görüp, okul öncesi eğitim alan ve okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin sınıf öğretmenlerinin gözlemleri sonucu okuma yazma, matematik ve öz bakım becerileri, motor, sosyal, duygusal, dil gelişimleri karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak okul öncesi eğitim alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre sosyal ve duygusal gelişim açısından anlamlı düzeyde yüksek puan farklılıkları oluşmuştur.

Avcıoğlu (2003) yaptığı çalışmada, işbirlikçi öğrenme yaklaşımına dayanarak hazırlanan sosyal beceri öğretim programının, okul öncesi eğitim kurumuna giden 4-6 yaş çocuklarının dinleme becerilerinin, sözel açıklama becerilerinin ve kişiler arası becerilerinin etkili olup olmadığını ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Yapılan bu araştırma, tek gruplu öntest - sontest gruplu deneysel modele uygun bir çalışmadır. Hedeflenen dinleme becerileri, sözel açıklama becerileri ve kişiler arası becerilerin öğretimini gerçekleştirmek için, işbirlikçi öğrenme yöntemi doğrultusunda öğretim programları gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya göre, işbirlikçi öğrenme yöntemine dayanarak hazırlanan sosyal beceri öğretim programı, öğrenciler de hedeflenen sosyal becerileri kazanmalarında etkili olmuştur. Öğrencilerin

uygulama öncesi sosyal beceri ölçeğinden (dört ve altı yaş) aldıkları puanların ortalaması düşük iken, işbirlikçi öğrenme yöntemi doğrultusunda geliştirilmiş olan sosyal beceri öğretim programının gruba uygulanması sonrasında yükselmiştir. Sonuç olarak ise, işbirlikçi öğrenme yöntemine uygun hazırlanan sosyal beceri öğretim programı, okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerileri kazanmalarında etkili olduğunu göstermiştir.

Problem Davranışlar İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde problem davranışlar ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Tolunay (2008)'de yaptığı araştırmada sınıfın düzenini bozan ayrıca sınıftaki ulaşılması amaçlanan hedeflere varılmasını engelleyen bütün davranışları istenmeyen öğrenci davranışları olarak tanımlamıştır. Araştırmanın amacı, ilköğretim okulları birinci sınıf öğretmenlerinin sınıfta yaşadıkları istenmeyen davranışların ne sıklıkta görüldüğü ve bu davranışlara karşı nasıl çözüm ürettiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma da tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Bursa ili, merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma da veri toplama amacıyla Keskin (2002) tarafından hazırlanan “Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve kullandıkları baş etme yolları” konulu yüksek lisans tezinde kullanılmış bir anket araştırma için yeniden düzenleyerek oluşturmuştur. Araştırma da toplam 228 sınıf öğretmeni katılmıştır. Veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Ankette beşli dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise frekans (f) yüzde (%), aritmetik ortalama, ki-kare, bağımsız gruplar arası “t” testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi hesaplarını kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim ve öğretimi etkileme boyutu, hangi davranışlara daha çok rastlandığı, öğretmenlerin bu davranışlarla baş etmek için sıklıkla hangi yaklaşımları kullandıkları, mesleki kıdemleri, cinsiyetleri ya da mezun oldukları bölümlerin kullandıkları yöntemlere olan etkileri saptamıştır.

Keleş, (2010) yaptığı araştırma da ilköğretim okulları birinci kademedeki sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve baş etme yöntemlerinin araştırılması amaçlamıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla 2008 - 2009 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili, Maltepe ilçesinde bulunan 197 sınıf öğretmenine araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Gülay Özbebit (2007) tarafından yürütülen yüksek lisans tezi için geliştirilen “Sınıfta karşılaştığınız istenmeyen davranışlar ölçeği” ve “İstenmeyen davranışlara karşı kullanılan baş etme yöntemleri ve bunların kullanım sıklıkları ölçeği” kullanılmıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları, bu davranışlara karşı kullandıkları başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin kullanım sıklığının neler olduğu, öğretmenlerin cinsiyet, medeni durum, mezun oldukları okul türü, öğretmenlikte toplam hizmet süreleri, görev yaptıkları kurumda hizmet süreleri değişkenlerine göre incelemiştir. Toplanan veriler için SPSS (16.0) (Statistical Packace for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi için tanımlayıcı istatistiksel tekniklerle birlikte, dağılım ve kullanılacak yöntemlerin belirlenmesi aşamasındaki normallik testi için uygulanan Kolmogorov-Smirnov Testi sonuçlarında asymp. Sig. Değerlerinin 0.05'ten küçük çıkması nedeniyle dağılımın normal olmaması sonucuna dayanarak parametrik olmayan Mann Whithney U Testi ve Kruskal Wallis H-Testinden yararlanılmıştır. Karşılaştırmalarda $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Araştırma sonucunda; İstanbul ili, Maltepe ilçesindeki okullarda çalışmakta olan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışların orta derecede önem taşıyan sorunlar olduğu çıkmıştır. Bu davranışlar günümüz koşullarıyla ailelerin bilinçlenmesi ve okullarda alınan eğitimle aşılabilir sorunlardır. Araştırılan davranışlar içerisinde öğrencilerin mevcut eğitim ve öğretim sistemi içerisinde eğitim hayatını riske atacak, eğitimciyi hiçe sayacak, gerek ailenin gerek öğrencinin bazen profesyonel destek alarak aşabileceği ciddi sorunların bulunmadığı görülmüştür. Çok yoğun görülen istenmeyen davranış biçimlerinin ise bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Baklaya ve Tuğrul(1998) tarafından yapılmış, “Anaokuluna Yeni Başlayan Çocukların Okula Uyum Süreçlerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi” adlı araştırma da anaokuluna yeni başlayan 3-6 yaşlar arasındaki 200 normal gelişim gösteren çocuk ile çalışılmıştır. Çalışma da ise “Ayrılık Kaygısı Ölçeği”, PARI kullanılmıştır. Araştırma bulguları Ki-Kare, Fisher Kesin Ki-Kare, İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testleri ve Çoklu Regresyon Analizi ve yüzde dağılımlarına göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda; örneklem grubundaki çocuklardan, daha çok, üç-dört yaşındaki çocukların daha kaygılı oldukları bulunmuştur. Kız çocukların daha kaygılı oldukları görülmüştür. Ayrıca kardeşi olmayan çocukların, daha kaygılı oldukları tespit edilmiştir. Kaygılı çocukların daha fazla, anne-babasından ayrılmak istememek, bırakmamak, ağlamak gibi dolaysız tepkiler gösterdikleri ortaya konulmuştur. Çocukların yaşlara göre tepkileri, üç-dört yaşındaki çocuklarda dolaysız tepkiler, beş-altı yaşında ise içsel yaşanan dolaylı tepkiler gösterdiği bulunmuştur.

2.2.7.2. Konu ile İlgili Alanda Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Aile Katılımı İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde aile katılımı ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Anthony (2008)'de yaptığı araştırmasında, aile katılımı ile ilgili çalışmaların amacını, yararını ve uygulama yöntemlerini incelemiş ve araştırmıştır. Araştırmaya 299 ailenin katılımını sağlamıştır. Verileri nitel araştırma yöntemi olan görüşme yöntemi ile toplamıştır. Araştırma sonucuna göre ailelerin, okula yeterli ilgi göstermediğini ve nedeni iş yoğunluğuna ve eğitim düzeyinin düşük olmasına bağlamışlardır. Diğer velilerin de okula yönelik ilgisizlik sebebini öğretmen ve yöneticilerin velilere karşı ilgisiz olmasına bağlamıştır. Sonuç olarak karşılaşılan problemlerde ve onların çözümünde okul ve aile katılımının yeterli olmadığı bunun sebebini de okul ve aile arasında iletişimsizliklerden kaynaklandığı görülmüştür.

Castro ve diğerkleri (2004)' nin yaptığı araştırmada, Head Start Programının uygulandığı okullarda aile katılımının aile ve öğretmen ilişkilerine ve sınıf ortamına etkisini incelemiştir. Araştırmanın örnekleminde 59 okul öncesi öğretmeni ve 1159 aile yer almıştır.. Veriler anket, görüşme ve sınıf içi tespitler yolu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda ise aile katılımı çalışmalarının en çok ailenin çalışma hayatından etkilediğini ve sınıf düzeyini etkilediği görölmüştür. Deneyimli öğretmenlerin aile katılım çalışmalarına daha çok önem verdikleri görölmüştür.

Waanders, Mendez ve Downer (2005)'in yaptıkları araştırmaya 154 aile katılmıştır. Verilerin toplanmasında görüşme yöntemi kullanılmıştır. Sonuçlara göre, ekonomik durum ve ailenin sosyal düzeyi gibi etkenlerin aile katılımını etkilediği, ailenin eğitim düzeyi ve eğitime karşı duyarlılığının ise aile katılımını olumlu yönde etkilediği görölmüştür.

Sosyal Beceri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde sosyal beceri ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Lau, Higgins, Gelfer, Hong, ve Miller (2005)'de yaptığı araştırmasında, okul öncesinde devam eden, 3-6 yaşlarındaki 36 çocuğun, bilgisayar etkinlikleri sırasında sosyal etkileşimleri üzerine öğretmen rehberliğinin etkisini incelemiştir. Çocukları bilgisayar etkinliği sırasında iki gruba ayırmıştır. Birinci gruptaki çocuklara bilgisayar etkinliğine bireysel şekilde, ikinci gruptakiler çocuklar ise öğretmen rehberliğinde katılmışlardır. Ölçek olarak “Çocuk Davranışı Kontrol Listesi” kullanılmış ve sonuç olarak öğretmen rehberliğinde grubun; bireysel şekilde bilgisayar etkinliği yapan gruba göre daha fazla olumlu sosyal etkileşim ve daha fazla etkili sosyal davranışlar gösterdiği tespit edilmiştir.

Dört-sekiz yaş arasındaki çocuklarda anne-baba arasındaki evlilik çatışması ile çocukların kısa süreli duygu ifadeleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 71 çocuğun anneleri ve öğretmenleri ile

görüşmüştür. Çalışmada aile içi çatışmaların çocukların sosyal etkileşim sırasındaki kısa dönemli sinir ifadelerinde ve ilişkilerdeki saldırganlıklarda kendini gösterdiği bulunmuştur. Çocuğun öfke ifade sıklığı ile anne-babanın birbirlerine fiziksel öfke sergilemesi arasında; çocuğun aşırı öfke ifadesi ile annenin sözel öfke ifadesi arasında; ayrıca evlilik çatışması ile çocuğun kısa süreli öfke ifadesi arasında anlamlı iliksi olduğu bulunmuştur (Jenkins, 2000 akt., Sağlam, 2011).

Avcıoğlu (2001), okul öncesi dönemdeki çocuklara sosyal becerilerin öğretilmesinde işbirlikçi öğrenme yöntemi ile sunulan öğretim programının etkinliğinin incelenmesi adlı araştırmasında ana sınıfına devam eden 4-6 yaş grubu çocuklara işbirlikçi öğrenme yöntemine dayalı sosyal beceri eğitimi programı uygulanmıştır. Çalışma öncesinde ve çalışma sonunda öğretmen çocukları gözlemleyerek Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğini doldurmuştur. Çalışmanın sonucunda, işbirlikçi öğrenme yöntemi doğrultusunda geliştirilmiş olan sosyal beceri eğitimi programının, öğrencilerin hedef sosyal becerileri öğrenmelerinde etkili olduğunu belirlemiştir.

Problem Davranışlar İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde problem davranışlar ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Howking ve diğerleri (1990), yaptığı çalışmada erken çocukluk döneminde saldırganlığın azaltılması ile ilgili bir program hazırlamışlardır. Çocukların çoğu deney ve kontrol gruplarına tesadüfen seçilmiştir. Sonuçlara bakıldığında; deney grubu erkek çocuklarının kontrol grubu erkek çocuklar ile karşılaştırıldığında, kendine zarar verme davranışını daha az gösterdikleri belirlenmiştir.

Webster-Stratton, Reid ve Hammond (2001)'de yaptığı araştırmasında, sosyal beceri ve problem çözme programına katılan 4-8 aralığındaki çocuklardaki saldırgan davranışlar görülme durumunu incelemiştir. Araştırma daha önce saldırgan davranışları olan doksan dokuz çocuk katılmıştır. Bu çocukların belirlenmesinde

öğretmen görüşleri alınmıştır. Sosyal beceri ve problem çözme programı 1 sene süresince uygulanmıştır. Ölçek olarak Eyberg Çocuk Davranış Envanteri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ise, programa katılan çocuklarda dışa yönelim problem davranışlarda ve sınıfta daha az saldırgan davranışlar sergilemiş ve zorluklarla başa çıkma becerisinde olumlu yönde farklılık oluşmuştur.

Üç yaş öncesindeki çocuklar aileleri tarafından başa çıkılması güç olarak tanımlanıyorsa ve bu sorunlar anaokulu döneminde de devam ediyor ise, bu çocukların 9 yaş civarında DSM-IV tanı kriterine göre *yıkıcı davranış sorunu (saldırganlık)* tanısı alma olasılıkları çok yüksektir(Campell ve Ewing, 1990. akt., Kanlıklıçer, 2005).

Campell (1997)'in yaptığı uzun dönemli bir araştırmaya göre anaokulu döneminde davranış sorunları yaşayan çocukların en az yarısı sonraki yaşam süreçlerinde de bu sorun ile yaşamak zorunda kalıyorlar.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi konularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın yürütülmesinde genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde etkileme ya da değiştirme çabası yoktur. Önemli olan var olan şeyi uygun bir şekilde betimleyebilmektir (Karasar, 1995).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni; Konya İl merkezinde bulunan Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş çocuklar ve annelerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleme; tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmaya 19 okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 4-5 yaş çocuklar ve anneleri dahil edilmiştir.

Aşağıda annelerin ve çocukların demografik değişkenlere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Çocukların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet Durumu	n	%
Erkek	162	44,5
Kız	202	55,5
Toplam	364	100,0

Tablo 1. incelendiğinde araştırmadaki çocukların %44.5 (n:162)'i erkek, %55.5 (n:202)'i de kız çocuk olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Çocukların Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş Durumu	n	%
4 Yaş	89	24,4
5 Yaş	275	75,6
Toplam	364	100,0

Tablo 2. incelendiğinde araştırmadaki çocukların %24.4 (n:89)'ü 4 yaşında, %75.6 (n:275)'sı da 5 yaşındaki çocuklar olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Çocukların Kardeş Sayıları Göre Dağılımı

Kardeş Durumu	n	%
Yok	73	20,5
Var	291	79,5
Toplam	364	100,0

Tablo 3. incelendiğinde araştırmadaki çocukların %20.5 (n:73)'i tek çocuk, %79.5 (n:291)'nin de kardeşinin olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Annelerin Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Annelerin Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	7	2,1
Ortaokul	160	42,9
Lise	100	27,4
Üniversite	97	26,6
Toplam	364	100,0

Tablo 4. incelendiğinde araştırmadaki annelerin %2.1 (n:7)'i ilkokul, %42.9 (n:160)'u ortaokul, %27.4 (n:100)'ü lise, %26.6 (n:97)'sı da üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Annelerin Mesleklerine Göre Dağılımı

Annelerin Meslek Durumu	n	%
Çalışmıyor	218	59,8
Çalışıyor	146	40,2
Toplam	364	100,0

Tablo 5. incelendiğinde araştırmadaki annelerin %59.8 (218)'i çalışmadığı, %40,2 (146)'sinin çalıştığı görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Annelerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Annelerin Yaş Durumları	n	%
20-30 Yaş Arası	154	42,3
31-40 Yaş Arası	188	51,6
41 Yaş Üstü	22	6,1
Toplam	364	100,0

Tablo 6. incelendiğinde araştırmadaki annelerin %42.3 (n:154)'ü 20-30 yaş arası, %51.6 (n:188)'sı 31-40 yaş arası, %6.1 (n:22)'i de 40 yaş üstü olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada 3 tane veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar; Kişisel Bilgi Formu, Aile Katılım Ölçeği ve Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeğidir. Araştırma da kullanılan veri toplama araçlarıyla ilgili bilgiler aşağıda detaylı bir şekilde sunulmuştur.

1- Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaşlarında çocukların ve annelerinin demografik bilgilerini öğrenmek için hazırlanmıştır.

2. Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği

Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışlarının belirlenmesi için Merrell (1994)'in geliştirdiği "Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesi ve geçerlilik güvenilirlik çalışmasını Seçer, Çeliköz, Koçyiğit ve Kayılı (2009) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinali 76 madde olarak hazırlanmıştır. Ölçek, yapılan faktör analizi ve kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi için uzman görüşlerine başvurulmuş ve yeniden değerlendirilerek son şekli verilmiştir. Son şeklinde orijinali ile aynı sonucu verdiğinden hiçbir madde atılmamıştır. Ölçek, anasınıfı ve anaokulu çocuklarının sosyal becerileri ile problem davranışını belirlenmesi için, 2 boyut ve 76 likert tipi soru maddesinden oluşmaktadır. Sosyal beceriler boyutu da sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık olarak 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Problem davranışlar boyutu da ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık ve kaygı olarak 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan ifadelerden 42'si çocuğun problem davranışını 34'ü de sosyal becerilerini tanımlamaya yöneliktir. Öğretmenler ölçekte yer alan her bir maddeye; "hiç", "nadiren", "arasıra" ve "sık sık" kategorilerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir. Öğretmenler ölçekte yer alan maddelere 1-4 arası puan vermektedir. Sosyal beceriler boyutundan elde edilen yüksek puanlar, çocukların sosyal beceriler yönünden gelişmiş olduğunu problem davranış boyutundan elde edilen yüksek puanlar ise problem davranışı gösterme oranının yüksek olduğunu ifade etmektedir. Ölçek, öğretmenlerin çocuklar ile ilgili deneyimlerini dikkate alarak onları değerlendirmeleri ve sosyal becerileri ve problem davranışını tanımlamaları süreçlerini içermektedir. Ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlanabilmesi için faktör analizi (Principal Component Analysis) yapılmıştır. Ölçeğin sosyal beceriler boyutuna ait 3 faktörü ölçmeye yönelik toplam varyansı

açıklama oranı % 74.34, Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ise 0.98'dir. Maddelerin faktör yükleri .55 ile .88 arasında değişmektedir. Ölçeğin sosyal işbirliği alt boyutu Cronbach Alfa kat sayısı .97 sosyal etkileşim alt boyutu Cronbach Alfa kat sayısı .95, sosyal bağımsızlık alt boyutu Cronbach Alfa kat sayısı ise .95'dir.

3. Aile Katılım Ölçeği

Aile katılım incelemek içinde orijinal olarak Fantuzzo, Tighe ve Childs (2000) tarafından geliştirilen Aile Katılım Ölçeği toplam 25 maddeden ve 3 alt ölçekten (Ev Temelli Katılım-ETK, Okul Temelli Katılım-OTK, Okul-Aile İşbirliği Temelli Katılım-OATK) oluşmaktadır. Her bir madde 5'li Likert türü bir ölçek üzerinden değerlendirilmekte ve puanlanmaktadır. Aile Katılım Ölçeğinin her alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar ailenin eğitime katılımında istekli ve ilgili olduğunu göstermektedir. Ölçeğin orijinal uygulamasında güvenilirlik katsayısı .85 olarak saptanmıştır. Gürşimşek (2003)'in çocuğu okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 200 anne ile yürüttüğü çalışmada ölçme gücü açısından düşük maddeler çıkarılmış ve 21 maddelik ölçeğin güvenilirlik katsayısı alt boyutlar için sırasıyla .79, .69, .84 ve tüm ölçek için .87 olarak belirlenmiştir. Bu çalışma-da ise 21 maddelik form kullanılmış ve ölçeğin tümü için .88 ve alt ölçekler için sırasıyla .71, .69 ve .85 olarak saptanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma yapmak için gerekli resmi izin öncelikle alınmıştır. İzin alma süresi yaklaşık 3 ay sürmüştür. Bu zaman süresince çocukların sosyal beceri ve problem davranışlarını değerlendirecek olan okul öncesi öğretmenlerinin çocukları yakından gözlemledikleri düşünülmüştür. İzin alındıktan sonra tesadüfi olarak belirlenen okullara gidilerek okullarda bulunan okul öncesi öğretmenlerine araştırmacı tarafından araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmacı tarafından okul öncesi öğretmenlere bilgi verildikten sonra çocukların annelerine ulaştırmaları için öğrenci sayısı kadar Kişisel Bilgi Formu ve Aile Katılım Ölçeği bırakılmıştır. Daha sonra öğretmenler annelere araştırma hakkında bilgi

vermiş ve annelerden araştırmaya katılmaları hususunda sözlü izin almıştır. Anneler hem çocuklarının hem de kendilerinin araştırmaya katılımını kabul ettikten sonra öğretmenler annelere araştırma için doldurulması gereken Kişisel Bilgi Formu ve Aile Katılımı Ölçeğini teslim etmiş ve doldurup tekrar okula getirmeleri için yaklaşık 4 hafta süre vermiştir.

Çocuklar için öğretmenlerin doldurması gereken Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği'de araştırmacı tarafından öğretmene verilmiştir. Hem öğretmen tarafından çocuk için doldurulan hem de anne tarafından doldurulan ölçekler öğretmenlerden alınmıştır. Teslim alındıktan sonra eksik ve hatalı doldurulan ölçekler araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Araştırmanın başlangıcında 700 tane ölçek öğretmenlere ve annelere dağıtılmıştır. Dağıtılan ölçeklerden 412 tanesi geri getirilmiştir. Hatalı ve eksik doldurulan ölçekler çıkarıldıktan sonra toplam 364 tane anne ve çocuk çiftinin ölçekleri eşleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler öncelikle Excel programına girilmiştir. Daha sonra veriler, gerekli istatistiksel çözümler için SPSS (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programına aktarılmıştır.

Anılan paket programdan yararlanarak;

1. Çocukların kişisel özelliklerinin belirlenmesinde frekans (f), yüzde (%) kullanılmıştır. Anneleri okul öncesi eğitime katılım düzeylerinin belirlenmesinde aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (ss), değerleri kullanılmıştır.

2. Annelerin okul öncesi eğitime katılımlarına göre (Ev temelli katılım, okul temelli katılım, okul aile işbirliği temelli katılım) çocukların sosyal beceri ve problem davranışları arasında fark olup olmadığını ortaya koymak için; t testi kullanılmıştır. Farklılıkların test edilmesinde 0.05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır.

3. Annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeyleri belirlenirken ortalama (\bar{x}) puanları kriter olarak alınmıştır. Ortalama (\bar{x}) puanın üzerinde puan alan anneler aile

katılımı düzeyi yüksek, ortalamanın altında puan alan anneler ise aile katılım düzeyi düşük olarak belirtilmiştir. Ortalama (\bar{X}) puanlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Aile Katılım Ölçeği Alt Boyutları	\bar{X}	ss
Ev Temelli Katılım	19.39	3.73
Okul Temelli Katılım	23.96	5.97
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım	34.12	7.47

Araştırma kullanılan aile katılım ölçeği 5'li likert tipi sorulardan oluşmaktadır. Araştırmadaki her birey ev temelli katılımdan 5 soru olduğu için minimum 5 puan maksimum 25 puan almaktadır. Araştırmada ev temelli katılımların ortalaması alındığında ortalama(\bar{X})=19.39 bulunmuştur. Standart sapma ise (ss)=3.73 bulunmuştur. Bu ortalama puanlar dikkate alınarak ortalama puanın altında kalan kişilerin katılım düzeyi düşük, üstünde kalan kişilerin katılım düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir.

Araştırmada her birey okul temelli katılımdan 7 soru olduğu için minimum 7 puan maksimum 35 puan almaktadır. Araştırmada okul temelli katılımların ortalaması alındığında ortalama(\bar{X})=23.96 bulunmuştur. Standart sapma ise (ss)=5.97 bulunmuştur. Bu ortalama puanlar dikkate alınarak ortalama puanın altında kalan bireylerin katılım düzeyi düşük, üstünde kalan bireylerin katılım düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir.

Araştırmada her birey okul aile işbirliği temelli katılımda 9 soru olduğu için minimum 9 puan maksimum 45 puan almaktadır. Araştırma okul aile işbirliği temelli katılımın ortalaması (\bar{X})=34.12 bulunmuştur. Standart sapma ise (ss)=7.47 bulunmuştur. Bu ortalama puanlar dikkate alınarak ortalama puanın altında kalan bireylerin katılım düzeyi düşük, üstünde kalan bireylerin katılım düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumları, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda aşağıda yer verilmiştir.

4.1. Okul öncesi eğitime anne katılımları düzeylerine göre çocukların sosyal becerileri

Aşağıdaki tablolarda okul öncesi eğitime annelerin katılım düzeylerine göre çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık davranışları ile ilgili istatistiksel sonuçlardan elde edilen tablolar sunulmuştur.

Tablo 7. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal İşbirliği Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	28.02	7.16	2.55	.01*
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	29.77	5.95		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X}=28.02$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X} =29.77$ olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.(t=2.55; p<0.05)

Tablo 8. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Etkileşim Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	24.14	7.12	2.29	.02*
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	25.72	5.99		

* $p < 0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=24.14$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=25.72$ olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ($t=2.29$; $p < 0.05$)

Tablo 9. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Bağımsızlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Std. Sapma	t	p
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	26.27	5.84	1.81	.07
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	27.31	5.15		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=26.27$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=27.31$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 1.81$; $p > 0.05$).

Tablo 10. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal İşbirliği Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	29.12	6.18	.40	.69
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	28.84	6.92		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X}=29.12$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X}=28.84$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t=0.40$; $p > 0.05$).

Tablo 11. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Etkileşim Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	P
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	25.23	6.10	.62	.53
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	24.80	6.97		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=25.23$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=24.80$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t=0.62$; $p > 0.05$).

Tablo 12. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Bağımsızlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	P
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	27.19	5.15	1.16	.25
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	26.52	5.77		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=27.19$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=26.52$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 1.16$; $p > 0.05$).

Tablo 13. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal İşbirliği Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	29.33	6.36	.96	.34
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	28.67	6.76		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X}=29.33$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X}=28.67$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.96$; $p>0.05$).

Tablo 14. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Etkileşim Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	25.22	6.42	.61	.54
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	24.81	6.71		

$p>0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=25.22$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=24.81$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.61$; $p>0.05$).

Tablo 15. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Sosyal Bağımsızlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	27.1	5.40	.89	.38
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	26.60	5.57		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=27.1$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=26.60$ dır. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.89$; $p > 0.05$).

4.2. Okul öncesi eğitime anne katılımları düzeylerine göre çocukların problem davranışları

Aşağıdaki tablolarda okul öncesi eğitime annelerin katılım düzeylerine göre çocukların ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık, kaygı davranışları ile ilgili istatistiksel sonuçlardan elde edilen tablolar sunulmuştur.

Tablo 16. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Ben Merkezci Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	P
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	9.08	8.44	1.83	.07
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	7.59	7.15		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının ben merkezci puanlarının ortalaması $\bar{X}=9.08$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının ben merkezci puanlarının ortalaması $\bar{X}=7.59$ dur. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 1.83$; $p > 0.05$).

Tablo 17. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Dikkat Problemi Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	7.43	6.27	2.28	.02*
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	6.05	5.28		

* $p < 0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=7.43$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=6.05$; olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ($t=2.28$; $p < 0.05$)

Tablo 18. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Saldırganlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	5.04	6.20	2.54	.01*
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	3.59	4.68		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.04$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X} =3.59$ olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.(t=2.54; p<0.05)

Tablo 19. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların İçer Kapanıklık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	4.70	5.36	2.24	.03*
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	3.57	4.30		

*p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının içer kapanıklık puanlarının ortalaması $\bar{X}=4.70$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının içer kapanıklık puanlarının ortalaması $\bar{X} =3.57$; görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.(t=2.24; p<0.05)

Tablo 20. Annelerin Ev Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Kaygı Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Ev Temelli Katılımı Düşük	166	5.96	6.17	.87	.39
Ev Temelli Katılımı Yüksek	198	5.45	5.00		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının kaygı puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.96$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının kaygı puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.45$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.87$; $p > 0.05$).

Tablo 21. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Ben Merkezci Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	P
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	8.84	7.88	1.31	.19
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	7.77	7.70		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının ben merkezci puanlarının ortalaması $\bar{X}=8.84$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının ben merkezci puanlarının ortalaması $\bar{X}=7.77$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 1.31$; $p > 0.05$).

Tablo 22. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Dikkat Problemi Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	p
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	7.09	5.94	1.28	.20
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	6.32	5.64		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=7.09$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=6.32$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t=1.28$; $p > 0.05$).

Tablo 23. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Saldırganlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	P
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	4.69	5.65	1.44	.15
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	3.87	5.28		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=4.69$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=3.87$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 1.44$; $p > 0.05$).

Tablo 24. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların İçerik Kapanklık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	Ss	t	P
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	4.05	4.84	.11	.91
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	4.11	4.86		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının içerik kapanklık puanlarının ortalaması $\bar{X}=4.05$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının içerik kapanklık puanlarının ortalaması $\bar{X}=4.11$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t=0.11$; $p > 0.05$).

Tablo 25. Annelerin Okul Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Kaygı Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Temelli Katılımı Düşük	171	5.98	5.53	.94	.35
Okul Temelli Katılımı Yüksek	193	5.43	5.59		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının kaygı puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.98$; okul temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının kaygı puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.43$ dür. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t=0.94$; $p > 0.05$).

Tablo 26. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Ben Merkezci Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	8.28	7.91	.02	.98
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	8.26	7.71		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının ben merkezci puanlarının ortalaması $\bar{X}=8.28$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının ben merkezci puanlarının ortalaması $\bar{X}=8.26$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.02$; $p > 0.05$).

Tablo 27. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Dikkat Problemi Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	6.63	5.91	.17	.87
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	6.73	5.7		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=6.63$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=6.73$ dür. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.17$; $p>0.05$).

Tablo 28. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Saldırganlık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	4.05	5.62	.67	.51
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	4.43	5.34		

$p>0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=4.05$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=4.43$ dür. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.67$; $p>0.05$).

Tablo 29. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların İçerik Kapanıklık Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	4.17	4.98	.33	.74
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	4.01	4.73		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının içerik kapanıklık puan ortalaması $\bar{X} = 4.17$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının içerik kapanıklık puan ortalaması $\bar{X} = 4.01$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t = 0.33$; $p > 0.05$).

Tablo 30. Annelerin Okul Aile İşbirliği Temelli Katılım Düzeylerine Göre Çocukların Kaygı Puanlarına Ait Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Grup	n	\bar{X}	ss	t	P
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Düşük	169	5.72	5.77	.09	.93
Okul Aile İşbirliği Temelli Katılımı Yüksek	195	5.66	5.39		

$p > 0.05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Okul aile işbirliği temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının kaygı puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.72$; okul aile işbirliği temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının kaygı puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.66$ dır. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 0.09$; $p>0.05$).

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA ve YORUMLAR

Bu bölümde 4-5 yaş çocukların sosyal beceri ve problem davranışlarının annelerin okul öncesi eğitime katılımları açısından incelenmiştir. Çalışma bulguları sonuçları ve alt amaçlar literatür ışığında tartışılmıştır.

5.1. Annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine göre 4-5 yaş çocukların sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması

Araştırma sonuçlarına göre annelerin okul öncesi eğitime katılımları (ev temelli , okul temelli ve okul aile işbirliği temelli) çocukların sosyal becerilerini (sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık) bazı alanlarda etkilediği, bazı alanlarda ise anlamlı bir fark oluşmadığı görülmüştür. Aile katılımı literatürde Şahin ve Ünver (2005) tarafından velilerin, çocukların gelişim ve eğitimlerine katkıda bulunmaları için organize edilmiş eğitim etkinliklerinden oluşan bir program olarak tanımlanmıştır. Annelerin ev temelli katılımları çocukların hem sosyal işbirliğini hem de sosyal etkileşimini anlamlı düzeyde etkilerken sosyal bağımsızlığı ise etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal işbirliği literatür incelendiğinde Merrell (1994) tarafından akranlarıyla anlaşılan işbirliği yapan ve uygun şekilde davranan le çocuklar olarak tanımlanmıştır. Sosyal etkileşim ise literatürde Merrell (1994) tarafından diğer çocuklar tarafında kabul görmüş ve onların arkadaşlığını kazanmış çocuklar olarak tanımlanmıştır. Ev temelli katılım ise Ekinci (2012) tarafından, ailenin evde öğretmenin yönergeleri doğrultusunda okul öğrenmelerini desteklemesidir olarak tanımlanmıştır. İlgili literatür incelendiğinde annelerin ev temelli katılım düzeyleri arttıkça çocukların sosyal yönden daha donanımlı olduğu görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuç ile benzer araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmüştür. Çünkü annenin okul öncesi öğretmeni ile akademik konularda işbirliği yapması çocuğun akademik yönden kendini daha yeterli hissetmesini bunun sonucu da arkadaşları ile hem işbirliği içine girmesine hem de karşılıklı etkileşim kurma çabalarını artırmasını sağlamaktadır. Araştırma sonucu

ulaşılan veriler incelendiğinde ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X}=28.02$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal işbirliği puanlarının ortalaması $\bar{X}=29.77$ olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($t=2.55$; $p<0.05$). Bu sonuçtan yola çıkarak ev katılımı yüksek annelerin çocuklarının sosyal işbirliği becerisinin daha gelişmiş olduğunu söyleyebiliriz. Bunun sebebinin de annelerin evde katılımıyla çocukların beraber yapmaları işbirliği becerisinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Sosyal etkileşim bulgularına bakıldığında ise ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=24.14$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal etkileşim puanlarının ortalaması $\bar{X}=25.72$ olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($t=2.29$; $p<0.05$). Bu sonuçtan yola çıkarak ev katılımı yüksek annelerin çocuklarının sosyal etkileşim becerisinin daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin de annelerin evde katılımlarının çocuklarının kendilerine olan güvenlerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Kendilerine güvenen çocuklar birbirleriyle etkileşimlerinin de daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde Gürşimşek (2003) ev ve okul yaşantılarının birbirini desteklediğini, ailenin eğitim sürecine katılımının önemli olduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerin eğitim katılım düzeyleri ile eğitim durumları arasında sadece Ev Temelli Katılım alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma bulunduğunu belirtmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise, katılımcıların eğitim düzeyleri yükseldikçe, evde çocuklarının eğitimine destek için yaptıkları etkinliklerde de artış olduğunu ve eğitim durumuna bağlı olarak gruplar arasında gözlenen bu farklılaşmanın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. Birimler arasındaki farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için uygulanan Scheffe testine göre; üniversite ve üniversite üstü eğitim düzeyindekilerin, ilköğretim mezunu olanlara göre evde çocukları ile eğitimsel etkinlikleri daha fazla gerçekleştirdiğini belirlemiştir. Ailedeki çocuk sayısı ile ebeveynlerin eğitime katılım düzeyleri arasında tüm alt boyutlar açısından anlamlı farklılaşma olduğunu

belirlemiştir. Katılımcıların gün içinde çocukları ile aktif olarak geçirdikleri süre ile sadece Ev Temelli Katılım puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Ekinci (2012) çocuğu okul öncesi eğitim alan velilerin okul öncesi eğitim almayan velilere göre alanlar veliler lehine olduğunu söylemiştir. Bu sonuca göre çocuğu okul öncesi eğitim alan velilerin eğitime katılım gösterme düzeyleri, çocuğu okul öncesi almayan velilere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Annelerin okul öncesinde ev temelli katılımlarının çocukların sosyal bağımsızlığı üzerinde etkili olmadığı görülmüştür. Araştırma sonucu oluşan veriler incelendiğinde ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=26.27$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının sosyal bağımsızlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=27.31$ dir. Uygulanan t testi sonucunda iki puan ortalaması arasında anlamlı farklılık görülmemektedir ($t= 1.81$; $p>0.05$). Ev temelli katılımın yüksek ve ya düşük olmasının sosyal bağımsızlık becerisine etkisinin olmadığı görülmüştür. Sosyal Bağımsızlık literatür incelendiğinde Merrell (1994) tarafından akran grubu alanı içinde sosyal bağımsızlığını kazanmış çocuklar olarak tanımlanmıştır. Bu sonuç araştırmada beklenen bir sonuçtur. Çünkü annenin akademik yönden katılımı sonucu öğretmen ile işbirliği yapması çocukların bağımsız davranma konusunda daha az destek görmesine neden olmuştur. Bridge (2001) aile katılımının çocuk, ebeveyn ve personel arasındaki iletişimi arttırdığını belirlemiştir. Bu iletişim çocukların kendi başına davranmasına olanak tanımaması çocukları anne ve öğretmenle karşılıklı uyum içinde olmaya yöneltmiştir.

Diğer sonuçlar incelendiğinde annelerin okul temelli ve okul aile işbirliği temelli katılım düzeyleri çocukların sosyal becerilerini (sosyal işbirliği, sosyal etkileşim, sosyal bağımsızlık) anlamlı derecede etkilemediği görülmüştür. Literatür incelendiğinde okul temelli katılım Ekinci (2012) tarafından ailenin okuldaki çalışmalarına aktif olarak katılması olarak, okul-aile işbirliği temelli katılım ise ailenin okuldaki öğrenmeyi destekleyici süreçlere aktif olarak katılarak işbirliği yapması olarak tanımlanmıştır. Sosyal İşbirliği de Merrell, (1994) tarafından akranlarıyla anlaşan işbirliği yapan ve uygun şekilde davranan çocuklar olarak, sosyal etkileşim, diğer çocuklar tarafında kabul görmüş ve onların arkadaşlığını kazanmış çocuklar olarak ve sosyal bağımsızlık ise akran grubu alanı içinde sosyal bağımsızlığını

kazanmış çocuklar olarak tanımlanmıştır. Bu sonucun çıkmasında velilerin okul temelli ve okul aile işbirliği temelli katılımının daha çok çocuk ile ilgili olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu katılımlarda çocukların sosyal becerilerini geliştirici ortamların oluşmaması ve bu katılımlarda konuşulan konular okul yönetimi, okul ihtiyaçları ve öğretmen ile ilgili konular olmasından dolayı etkilemediği düşünülmüştür. İncelenen literatür çerçevesinde daha önce okul öncesi eğitim de aile katılımının sosyal beceri üzerine yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Diğer literatürlerden incelenmesi sonucu Ekinci (2012) araştırmasında okul öncesi eğitim alan öğrencilerin temel sosyal beceri düzeyi okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır. Aynı zamanda Kahraman (2012) araştırmasında anne-babaların aile katılım çalışmalarının gerekli ve faydalı olduğunu ve aile katılım çalışmalarının kendilerine katkısı olduğunu ifade etmiştir. Gürşimşek (2003) araştırmasında anne-babaların eğitim düzeyleri okul temelli katılım ve okul aile işbirliği temelli katılım alt boyutlarının her ikisinde de eğitim düzeyi yükseldikçe katılımcıların katılım puanlarında da artış olduğu görülmesine karşın farkı anlamlı bulmamıştır.

5.2. Annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine göre 4-5 yaş çocukların problem davranış düzeylerinin karşılaştırılması

Araştırma sonuçlarına göre annelerin okul öncesi eğitime katılımları (ev temelli , okul temelli ve okul aile işbirliği temelli) çocukların problem davranışlarını (ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık, kaygı) bazı alanlarda etkilediği, bazı alanlarda ise anlamlı bir fark oluşmadığı görülmüştür. Annelerin ev temelli katılımları çocukların dikkat problemi, saldırganlık ve içe kapanıklık düzeylerini anlamlı derecede etkilemiştir. Bulgular incelendiğinde ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=7.43$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının dikkat problemi puanlarının ortalaması $\bar{X}=6.05$; olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir($t=2.28$; $p<0.05$). Ev temelli katılımın yüksek olan annelerin çocuklarının ev temelli katılımı düşük olan annelerin çocuklarına göre dikkat

problemi yaşama durumunun daha az olduğu görülmüştür. Diğer bulgu da ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X}=5.04$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının saldırganlık puanlarının ortalaması $\bar{X} =3.59$ olduğu görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.($t=2.54$; $p<0.05$). Ev temelli katılımın yüksek olan annelerin çocuklarının ev temelli katılımı düşük olan annelerin çocuklarına göre saldırganlık problemi yaşama durumunun daha az olduğu görülmüştür. Bu konuda araştırma yapan Mccoby ve Jacklin (1980), altı yaş çocuklarının saldırganlık davranışları ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarında erkek çocukların kız çocuklarına göre daha saldırgan olduğu bulgularına ulaşmışlardır. Ev temelli katılımı düşük düzeyde olan annelerin çocuklarının içe kapanıklık puanlarının ortalaması $\bar{X} =4.70$; ev temelli katılımı yüksek düzeyde olan annelerin çocuklarının içe kapanıklık puanlarının ortalaması $\bar{X} =3.57$; görülmektedir. Uygulanan analiz sonucunda iki puan arasında 0.05 düzeyinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.($t=2.24$; $p<0.05$). Ev temelli katılımın yüksek olan annelerin çocuklarının ev temelli katılımı düşük olan annelerin çocuklarına göre içe kapanıklık problemi yaşama durumunun daha az olduğu görülmüştür. Erkan ve Kargı (2004)'de araştırmasında kız çocukların içe kapanıklık puanları ise erkek çocuklara göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Literatür incelendiğini ev temelli katılım Ekinci (2012) tarafından ailenin evde öğretmenin yönergeleri doğrultusunda okul öğrenmelerini desteklemesi olarak tanımlanmıştır. Merrell (1994) ise dikkat problemini, düşüncesizce ve dürtüsel davranan, tez canlı olan, yerinde duramayan, gürültücü ve aşırı hareketli çocuklar olarak, saldırganlık problemini, diğer çocuklara çeşitli şekillerde gözdağı veren, diğer çocukları yaralayan çocuklar olarak, içe kapanıklık problemini hemen vazgeçme eğilimde olan ve diğer çocuklardan kaçınan çocuklar olarak tanımlanmıştır. Araştırmada ben merkezci ve kaygı düzeylerinde ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde Merrell (1994) tarafından ben merkezci davranışı zıtlasma bozukluğu olan, duygusal ve davranışsal olarak düzensizlik gözüken ve saati saatine uymayan çocuklar olarak, kaygı problemini ise çocuklarda bilinen geçerli bir sebep olmaksızın karın ağrısı, sızı ve

hastalanma gibi bedensel ve fiziksel problemlere sebep olabilen ve endişeli, ürkek ve gerginlik görülen çocuklar olarak tanımlanmıştır. Araştırma ulaşılan bu sonuçlar da beklenen bir durumdur. Etkilememe sebebi olarak ben merkezci davranış problemi ve kaygı probleminin davranışlardan sınıfta hemen tespit edilebilecek bir durum olmaması ve formlar öğretmen tarafından doldurulurken bu durumların tam tespit edilememesi ayrıca ölçüm aracından da kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Efe (2005)'de aktardığına göre çocuklarda davranış problemlerine neden olan birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenlerden biri çocuğun ilk sosyal çevresi olan ailedir. Ailelerin çocukla olan etkileşimleri çocuğun gelecekteki hayatında olumlu ya da olumsuz birçok izler bırakabilmektedir. Gelecekte çocukta olumlu izler oluşması için ailenin tutumları, eşlerin karşılıklı ilişkileri ve ailenin çocukla iletişimi sağlıklı olması önemlidir. Kanlıklılıçer (2005)'de 3-6 yaş çocuklarının davranış problemini bazı değişkenlere göre inceleyen araştırmasında erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha fazla problem davranışlara sahip olduğunu saptamıştır.

Annenin çocuk ile birlikte yapmış olduğu okul öncesi eğitim çalışmaları, öğretmenin okulda verdikleri dersler evde de anne tarafından desteklenmesi sonucu çocuğun kendine güvenini artırdığı söylenebilir ve çocukta var olan içe kapanıklık probleminin ortadan kalktığı söylenilebilir. Kendine güvenen ve gelecek kaygısı yaşamayan çocuk, okulda ne yapacağım gibi paniğe kapılamayan ve öğretmeni tarafında öğretilenlerin evde aile tarafından tekrar edilen çocuk beraberinde saldırganlık düzeyinin düştüğü söylenebilir. Ve öğretmenin sorduklarını bilen çocuklarda dersi dinleme ve aktif katılma görülmesi sonucu dikkat düzeyinin arttığı söylenebilir.

Diğer yandan annelerin okul temelli ve okul aile işbirliği temelli katılım düzeyleri çocukların problem davranışlarını (ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık, kaygı) anlamlı düzeyde etkilemediği görülmüştür. Özbey ve Alisinanoğlu (2009)'da yaptığı araştırmasında çocuklar biyolojik faktörler, aile içi iletişim eksikliği, dağılmış aile, anne baba tutumları gibi birçok farklı nedene dayalı olarak davranış problemleri gösterebilirler. Problemlerli davranışların çözümü de

psikolog, psikiyatrist, ebeveynin bilinçlendirilmesi, uygun eğitim programı ile destekleme gibi farklı etki kaynaklarının bir araya gelmesi ile daha kolay aşılabılır. Okul aile işbirliği içerisinde çocuklardaki problem davranışların nedenlerinin saptanarak uygun çözüm yollarına birlikte karar verilmesi gerekmektedir. Zira problem davranışlar tek bir nedene dayandırılmayacağı gibi çözümü için başvurulan psikolojik ve eğitimsel desteklerin bazen uzun zaman dilimine yayılması; tutarlı ve kararlı bir şekilde devam ettirilmesi gerekebilir. Bu noktada okul ve ailenin dayanışması ise temel noktayı oluşturmaktadır. Bu işbirliğinin yeterince gerçekleşemediği durumlarda okul tek başına yeterli olamayabilmektedir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırma sonuçları maddeler halinde aşağıda belirtilmiştir.

- 1- Annelerin okul öncesi eğitime ev temelli katılımları, çocukların sosyal işbirliği ve sosyal etkileşimini etkilerken, annelerin ev temelli katılımları, çocukların sosyal bağımsızlığını anlamlı düzeyde etkilememiştir.
- 2- Annelerin okul öncesi eğitime okul temelli katılımları, çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşimi ve sosyal bağımsızlığını anlamlı düzeyde etkilememiştir.
- 3- Annelerin okul öncesi eğitime okul aile işbirliği temelli katılımları, çocukların sosyal işbirliği, sosyal etkileşimi ve sosyal bağımsızlığını anlamlı düzeyde etkilememiştir.
- 4- Annelerin okul öncesi eğitime ev temelli katılımları, çocukların dikkat problemi, saldırganlık ve içe kapanıklık problemlerini anlamlı düzeyde etkilerken, annelerin ev temelli katılımları, çocukların ben merkezci, kaygı problemlerini anlamlı düzeyde etkilememiştir.
- 5- Annelerin okul öncesi eğitime okul temelli katılımları, çocukların ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık ve kaygı problemlerini anlamlı düzeyde etkilememiştir.
- 6- Annelerin okul öncesi eğitime okul aile işbirliği temelli katılımları, çocukların ben merkezci, dikkat problemi, saldırganlık, içe kapanıklık ve kaygı problemlerini anlamlı düzeyde etkilememiştir.

6.2. Öneriler

1- Annelerin ev temelli katılımı sonucunda çocukların sosyal becerilerinin desteklendiği bu nedenle annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerini arttırmak için konunun uzmanları tarafından gerekli önlemlerin alınması gerektiği söylenebilir.

2-Annelere okul öncesi eğitime katılım konusunda üniversitelerin ilgili bölümleri tarafından konferans ve seminerler verilebilir.

3-Okul öncesi öğretmeni aile katılımı konusunda hizmet içi eğitim seminerleri yoluyla desteklenip farklı aile katılım yöntem ve teknikleri konusunda bilgilendirebilir.

4- Araştırmanın en önemli sınırlılığı sosyal beceri ve problem davranışlar ile ilgili verilerin gözlem yoluyla elde edilmesidir. Bundan dolayı bundan sonraki yapılacak araştırmalarda nitel çalışma teknikleri kullanılarak araştırmanın zenginleştirilmesi gerektiği söylenilebilir.

5- Konya il merkezinde çalışma yürütülmüştür. Farklı örneklem grupları alınarak da çalışmanın tekrar edilmesi faydalı olacaktır.

6- Annelerin okul öncesi eğitime katılım düzeyleri kendilerinin doldurdukları ölçek yoluyla elde edilmiştir. Yapılacak diğer çalışmalarda annelerin okul öncei eğitime katılım düzeylerini belirlemek için baba, öğretmen, yönetici ve çocuk gibi paydaşların görüşlerinden yararlanılabilir. Farklı ölçme araçları kullanılarak aile katılımının farklı boyutları değerlendirilebilir.

7-Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim ile ilgili aile katılımları için anneleri cesaretlendirilmelidir. Ayrıca annelere okul öncesi eğitime katılımlarının önemi ile eğitim almaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abbak, B. S. (2008). *Okulöncesi Eğitim Programındaki Aile Katılımı Etkinliklerinin Anasınıfı Öğretmenleri Ve Veli Görüşleri Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Akkök, F. (1999). *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi*. (2.Basım). İstanbul: Özgür Yayınları.
- Aral, N., Gülen, B., Şenay, B ve Serap, Ç. (2000). *Çocuk Gelişimi*. Ya-PaYayınları.
- Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. (2000). *Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları Öğretmen El Kitabı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Ankay, A. (1992). *Ruh Sağlığı ve Davranış Bozuklukları*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Anthony, C. M. (2008). *Parental Involvement: An Examination Of Barriers, Perceptions, and Strategies That Effect The Relationship Between Parent And School*, Doctoral Thesis. Walden University, College Of Education,
- Atakan, H. (2010). *Okulöncesi Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmalarının Öğretmen Ve Ebeveyn Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

- Avcıoğlu, H. (2001). *İşitme Engelli Çocuklara Sosyal Becerilerin Öğretilmesinde İşbirlikçi Öğrenme Yaklaşımı İle Sunulan Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.
- Bacanlı, H. (1992). *Sosyal Beceri Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Baran, G. (2001). *Okul Öncesi Dönemde Görülen Davranış Problemleri*. Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Başal, H. A. (2005). *Okul Öncesi Eğitim*.(2.Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bayhan, P. ve Artan, İ. (2004). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları
- Bilir, Ş. ve Bal, S. (1989). *Kütahya İl Merkezinde Anaokuluna Giden ve Gitmeyen 4-6 Yaşlar Arasındaki Çocukların Kullandıkları İfadelerin Sözdizimi Yönünden İncelenmesi*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Binbaşioğlu, C. (1978). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.
- Brewer, J, A. (2004). *Early Childhood Education Preschool Through Primary Grades*. Fifth Edition, USA:Merrencehall. Allyn and Bacon.
- Calderalla, P. and Merrell, K. W. (1997). *Common Dimensions of Social Skills of Children and Adolescents:A Taxonomy of Positive Behaviors*. School Psychology Review.

- Campbell, P and Siperstein, G. (1994). *Improving Social Competence: A Resource For Elementary School Teacher*. Needham Heights, Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Campbell, S.B., (1997). Behavior problems in preschool children: developmental and family issues. *Advances in Clinikal Child Psychology 19*, pp. 1-26.
- Castro, D. C., Donna M. B., Ellen. S., Peisner, F. and Martie S. (2004). *Parent Involvement in Head Start Programs: The Role of Parent, Teacher and Classroom Characteristics*, Early Childhood Research Quarterly.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z. (2002). *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayınevi
- Çatıkkaş, K. T. (2008). *Okul öncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çınar, F. (1990). *The Effects of Early Childhood Education On Children's Social Development*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çiftçi, O. (1991). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü. *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Aile ve Toplum Dergisi*, 1 (2).
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig*, 37.
- Dönmezler, İ. (2001). *Ailede İletişim ve Etkileşim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Dinçer, Ç. A. (1995). *Anaokuluna Devam Eden 5 Yaş Grubu Çocuklarına Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin Kazandırılmasında Eğitimin Etkisinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekinci, D. V. (2012). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretime Etkisinin Aile Katılımı ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ersoy, Ö. ve Kandır, A. (2003). *Yıllık Plan Örnekleri ve Aile Katılımı Çalışmaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ensari, H. ve Zembat, R. (1999). *Yönetim Stilllerinin Ailenin Okulöncesi Eğitim Programlarına Katılım Üzerindeki Etkileri*. Marmara Üniversitesi Anaokulu / Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Fantuzzo, J., Tighe, E. and Childs, S. (2000). Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92-2, 367-376.
- Gimpel, G. A. and Holland M. L. (2003). *Emotional and Behavioral Problems of Young Children: Effective Interventions*. New York: Guilford Pres.
- Gizir, Z. (2002). *Anaokuluna Devam Eden 4-5 Yaş Çocuklarında Sosyal Davranışların İncelenmesi İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülay, H. ve Akman, B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Gürşimşek, I. (2003). *Okulöncesi eğitime aile katılımı ve psikososyal gelişim*. Kuyeb. 3(1).
- Gürşimşek, I. (2002). *Etkin öğrenme ve aile katılımı*. DEÜ anaokulu/anasınıf öğretmen el kitabı. İstanbul :Ya-Pa Yayınevi.
- Günindi, Y. (2010). Bağımsız Anaokullarına ve Anasınıflarına Devam Eden Çocukların Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 1*.
- Güven, G. (2011). *Farklı eğitim modelleri kullanılarak uygulanan aile eğitim ve aile katılım programlarının okul öncesi öğretmenlerinin uygulamalarına ve ebeveynlerin görüşlerine etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hargie, O.(2006). *The Handbook of Communication Skills*.(3th Edition). New York: Routledge.
- Hornby, G.(2000). *Improving Parental Involvement*. Cassell Wellington Hause, London.
- Howing, P, T., Wodarski, J. Kurts, P, D. and Gaudin, S, M. (1990). The Empricial Bas Efor The İmplemenation of Social Skills Training With Malrested. Children Social Work.
- Kalliopuska, M. and Ruokonen, I. (1993). A Study With A Follow-Up The Effects Of Music Education On Holistic Development Of Empathy. Perceptual an Motor Skills. London: Garland Publishing.

- Kamaraj, I. (2004). *Sosyal Becerileri Derecelendirme Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve 5 Yaş Çocuklarında Atılganlık Sosyal Becerisini Kazanmalarında Eğitici Drama Programının Etkisi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara.
- Kanlıklıçer, P. (2005). *Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği Geçerlilik Güvenirlik Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, O. M. (2002). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlara Ailelerine İlgili ve Katılımları İle Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Aile Eğitimine Katkısı Konusunda Anne-Baba Görüşler*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Keleş, Z. (2010). *İlköğretim Okulları Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, Z. (2008). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin Gelişim Becerilerinin Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kıran, H. (2007). *Etkili Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- King, N. J., Gullone, E. and Dadds, M. R. (1990) "Student perceptions of permissiveness and teacher-instigated disciplinary strategies", *British Journal of Education Psychology*, c.60.
- Kuşin, İ. (1991). Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği. 7. Ya-Pa Okulöncesi Eğitim ve Yaygınlaştırılması Semineri. İstanbul:Ya-Pa Yayınları.
- Kuzu, N.(2006). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının Anne Davranışları Üzerindeki Ve Annelerin Okul Öncesi Eğitime Yönelik Görüşlerine İlişkin Etkisinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lau, C., Higgins,K., Gelfer, J.,Hong, E. and Miller, S. (2005). The Effects of Teacher Facilitation on the Social Interactions of Young Childeren During Computer Activites. *Tecse* 25 (4).
- Merrell, K. W. and Gimpel, G.A. (1998). *Social Skills of Children and Adolescent*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Merrell, K. W. (1994). *Preschool and Kindergarten Behavior Scales*. Clinical Psychology Publishing Company.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2002). *Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği*, Ankara: Ya-pa Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2004). *Tebliğler Dergisi*, Sayı 2562.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral G.(1997). *Okulöncesi Eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.

- Oktay, A. ve Unutkan, Ö. P. (2003). *Aile Katılımı, Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
14. Milli Eğitim Şurası.(1993). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Ömeroğlu, E. ve Ulutaş, İ. (2007).*Çocuk ve Ergen Gelişimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Ömeroğlu, E., Yazıcı, Z. ve Dere, H.(2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ebeveynin Eğitime Katılımı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özcan, Ç. (2012). *Okul Öncesinde Aile Katılımı İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyi Arasındaki İlişkinin Anne-Baba Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Özbey, S. ve Alisinanoğlu, F. (2009). *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60–72 Aylık Çocukların Problem Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.
- Semiz, C. (1998). *Aile İçi İlişkiler ve Çocuk*. III. Aile Şurası Bildirileri Devlet Bakanlığı Aile Araştırma Kurulu Başkanlığı.
- Seçkin, N. ve Koç, G. (1997). Okulöncesi Eğitimde Okul Aile İşbirliği. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*. Sayı: 51.
- Şahin, F. T. ve Ünver, N. (2005). Okulöncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:13(23).

- Seçer, Z., Çeliköz, N., Koçyiğit, S., Seçer, F. and Kayılı, G.(2009). Social Skills and Problem Behaviours of Children with Different Cognitive Styles Who Attend Preschool Education. World Conference on Educational Sciences, North Cyprus.
- Parlakayıldız, B. (1998). *Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Anasınıfı Programını Uygulamadaki Yeterlik Dereceleri*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2001). *Okulöncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri*. Anı Yayınevi.
- Poresky, R. N. and Hendrix, C. (1990). *Differential Effects Of Pet Presence And Pet-Binding On Young Children*. Psychological Reports.
- Rusby, J. C. (1998). *Investigation of An Activity-Based Assesment of Peer Interactions To Identify Preschool-Age Children In Need Of Social Interventions Ph. D.Theses*, Graduate School of the Universty of Oregon.
- Terzi, E. E. (2009). *Anasınıfına Devam Eden Çocuklarda Görülen Davranış Sorunlarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Trommsdorff, G. (1991). *Child Rearing and Children's Empathy. Perceptual and Motor Skills*. London.
- Tolunay, A. K. (2008). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karsılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Baş Etme Yöntemleri*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Uyanık, Ö. ve Kandır, A.(2010). Okul Öncesi Dönemde Erken Akademik Beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim*,3(2).
- Üçüncü, Y. (2001). *Aile İçi İlişkiler. I. Ulusal Aile Hizmetleri Sempozyumu*. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Vural, D. E. (2012). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretime Etkisinin Aile Katılımı ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İzmir.
- Webster-Stratton, C., Reid, J. and Hammond, M. (2001). Social Skills and Problem solving Training for Children with Early-onset Conduct Problems: Who Benefits? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*.42 (7).
- Waanders, C., Julia L. Mendez and Jason T. D. (2005). Parent Characteristics, Economic Stress and Neighborhood Context as Predictors of Parent Involvement in Preschool Children's Education. *Journal of School Psychology*, 45(6).
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi
- Yukay, M. (2003). İlköğretim Üçüncü Sınıf Öğrencilerine Yönelik Sosyal Beceri Programlarının Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Yüksel, G. (1997). *Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Örgencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zembat, R. ve Unutkan, P. Ö. (2001).*Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Yeri*. İstanbul:Ya-Pa Yayınları.

EKLER**1-Kişisel Bilgi Formu****2-Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği****3-Aile Katılım Ölçeği**

EK-1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Çocuğun Adı- Soyadı:.....

Şube- Sınıf:.....

Cinsiyet:.....

Yaş (Gün/ Ay/ Yıl):.....

Okul Adı:.....

Formun Doldurulduğu Tarih:.....

Anne Eğitim Durumu:

Okur Yazar Değil

Okur Yazar.....

İlkokul Mezunu.....

Ortaokul Mezunu.....

Lise Mezunu.....

Üniversite Mezunu

Annenin Yaşı:

20-30.....

31-40.....

41 ve üstü.....

Annenin Mesleği

Ev hanımı.....

Memur.....

İşçi.....

Serbest Meslek....

Kardeş Sayısı

Kardeşi Yok.....

1 kardeşi var.....

2 kardeşi var.....

3 kardeşi var.....

4 ve 4' ten fazla kardeşi var.....

Kardeş Cinsiyeti

Kız Kardeşi var.....

Erkek kardeşi var.....

Hem kız hem erkek kardeşi var.....

EK-2

AİLE KATILIM ÖLÇEĞİ

Aşağıda belirtilen etkinliklere katılma düzeylerine uygun bölüme (X) koyarak belirtiniz.	Her Zaman	Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1)Okul çalışmalarına gönüllü olarak katılıyorum.					
2)Çocuğuma hikayeler okurum yada anlatırım.					
3)Çocuğumun okul aktiviteleri ile ilgili olarak öğretmeni ile haberleşirim.					
4) Çocuğumun yaratıcılığını geliştirmek için onunla çeşitli etkinlikler yaparım.					
5) Sınıf kuralları konusunda çocuğumun öğretmeni ile konuşurum					
6)Diğer çocukların velileri ile okul dışında da görüşürüm.					
7) Çocuğumun günlük aktiviteleri konusunda öğretmeni ile konuşurum.					
8) Çocuğumu öğretmenin yanında çalışmalarından dolayı desteklerim.					
9) Çocuğumun başarıları ile ilgili olarak öğretmeni ile konuşurum.					
10) Okulun düzenlediği sosyal etkinliklere katılıyorum.					
11)Çocuğuma evde öğrenme materyalleri sağlarım.(Tv, video, bilgisayar, kitap, vcd gibi)					
12) Evde yaptırılacak etkinlikler konusunda öğretmen ile konuşurum.					
13) Okul gezilerine çocuğum ile birlikte katılıyorum					
14) Veli toplantılarına katılıyorum					
15) Çocuğumu hayvanat bahçesi, sinema, tiyatro, müze gibi etkinliklere götürürüm.					
16)Çocuğumun arkadaş ilişkileri konusunda öğretmeni ile konuşurum.					
17) Cocuğumun öğretmeni ile kişisel yada ailevi konuları paylaşıyorum					
18)Okula maddi katkı sağlayacak etkinliklere katılıyorum					
19)Cocuğumu öğrenme yasantıları konusunda tesvik ederim					
20)Problemlerle ilgili konuşmak ve bilgi edinmek için okul yönetimi ile görüşürüm.					
21) Sınıf-ici etkinliklere katılıyorum.					

EK-3

Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği

Sosyal Beceri Ölçeği

Lütfen, her bir maddede size en uygun olan seçeneği, karşısındaki kutuyu işaretleyerek gösteriniz. Cevaplarınız gizli kalacaktır. Ölçekte yer alan her bir maddeyi, aşağıdaki anahtara göre cevaplayınız:

0. HİÇ

1. NADİREN

2. ARASIRA

3. SIK SIK

	0. HİÇ	1. NADİREN	2. ARASIRA	3. SIK SIK
1. Bağımsız bir şekilde çalışır veya oynar.				
2. İşbirliği yapar.				
3. Diğer çocuklarla birlikte gülümser ve güler.				
4. Farklı çocuklarla oynar.				
5. Diğer bir çocuğun davranışını anlamaya çalışır (neden ağlıyorsun).				
6. Diğer çocuklar tarafından kabul edilir ve sevilir.				
7. Yetişkinlerin talimatlarını yerini getirir.				
8. Yardım istemeden önce yeni görevleri yapmaya kalkışır.				
9. Kolay arkadaş edinir.				
10. Kendini kontrol etmeyi bilir.				
11. Diğer çocuklar tarafından oyuna davet edilir.				

12. Boş zamanlarını kabul edilebilir bir şekilde değerlendirir.				
13.Çok fazla problem olmadan ebeveyninden ayrılabilir.				
14. Aile ya da sınıf tartışmalarına katılır.				
15. Gerekğinde yetişkinlerden yardım ister.				
16. Hikâye okunurken oturur ve dinler.				
17. Diğer çocukların haklarını savunur (bu onundur).				
18. Farklı çevrelere kolayca uyum sağlar.				
19. Arkadaşları tarafından hayranlık duyulan beceri veya yetenekleri vardır.				
20. Morali bozuk olan diğer çocukları teselli eder.				
21. Diğer çocukları oyuna davet eder.				
22. İstendiğinde ortalığı düzeltir.				
23. Kurallara uyar.				
24. İncindiğinde bir yetişkinden teselli arar.				
25. Oyuncakları ve diğer eşyaları paylaşır.				
26. Kendi haklarını savunur.				
27. Diğerlerini üzebilecek kazalardan dolayı özür diler.				
28. Gerekli olduğunda arkadaşlarının isteklerine uyar veya onlarla uzlaşır.				
29. Yetişkinlerin verdiği kararları kabul eder.				
30. Oyuncakları ve diğer eşyaları sırayla kullanır.				
31. Sosyal ortamlarda kendinden emindir.				
32. Davranışları ile ilgili düzeltmeler yapıldığında olumlu tepki verir.				
33. Yetişkinlerin sorunlarına karşı duyarlıdır.				
34. Diğer çocuklara sevgi/şefkat gösterir.				

Sorunlu Davranış Ölçeği

Lütfen, her bir maddede size en uygun olan seçeneği, karşısındaki kutuyu işaretleyerek gösteriniz. Cevaplarınız gizli kalacaktır. Ölçekte yer alan her bir maddeyi, aşağıdaki anahtara göre cevaplayınız:

- 0. HİÇ
- 1. NADİREN
- 2. ARASIRA
- 3. SIK SIK

	0. HİÇ	1. NADİREN	2. ARASIRA	3. SIK SIK
1.Düşünmeden tepkisel davranır				
2.Üzüldeğinde yada korktuğunda midesi bulanır				
3.Diğer çocukları kızdırır yada onlarla alay eder				
4.Başkalarından gelen sevgiye karşılık vermez				
5.Ebeveyn yada bakıcıya çok bağlıdır				
6.Başkalarını rahatsız edecek derecede gürültü yapar				
7.Sinir yada huysuzluk nöbetlerine tutulur				
8.Tüm dikkati çekmek ister				
9.Endişeli yada gergindir				
10.Paylaşmaz				
11.Fiziksel saldırganlığa eğilimlidir (vurur, tekme atar, iter)				
12.Diğer çocuklarla oynamaktan kaçınır				
13.Kızdığında bağırır yada çığlık atar				
14.Eşyalarını diğer çocuklardan kaçıır				
15.Odaklanmada yada verilen görevi yapmada güçlükler yaşar				
16.Kurallara uymaz				
17.Arkadaş edinmede sorunlar yaşar				

18.Korku yada endişe doludur				
19.Her şeyi kendi yöntemleri ile yapmak ister				
20.Aşırı hareketlidir; hareketsiz kalamaz				
21.Diğerlerinden almak ister				
22.Ebeveyn, öğretmen yada bakıcılara karşı çıkar (meydan okur)				
23.Ağrı, acı veya bulantıdan şikayet eder				
24.Anaokulu veya kreşe gitmeye direnir				
25.Huzursuz veya kıpır kıpırdır				
26.İnsanlara ad takar				
27.Üzülduğünde teselli etmesi güçtür				
28.Başkaları ile birlikte olmaktan kaçınır				
29.Diğer çocuklara kabadayılık eder yada onları korkutur				
30.Mutsuz yada sıkıntılı görünür				
31.Kestirilemez davranışları vardır				
32.Diğer çocukları kıskanır				
33.Yaşından küçük davranır (yaşına göre davranmaz)				
34.Başkalarına ait eşyaları tahrip eder				
35.Dengesiz yada huysuzdur				
36.Eleştiri veya azarlamaya karşı çok hassastır				
37.Sızlanır veya halinden şikayet eder				
38.Diğer çocuklar tarafından suiistimal edilir				
39.Yapılmakta olan etkinlikleri böler				
40.Yalan söyler				
41.Kolay öfkelenir; çabuk "kısa devre" yapar				
42.Diğer çocukları rahatsız eder veya kızdırır				

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı:	Veli GÜLLEÇİ	İmza:	
Doğum Yeri:	YUNAK		
Medeni Durumu:	EVLİ		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
Lisans	Muğla Üniversitesi	Okul Öncesi Öğretmeni	Muğla	2008-2012
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Okul Öncesi Eğitimi	Konya	2013-2017

İş Deneyimi:	2012- Halen devam ediyor:Çatören İlkokulu/Konya-Öğretmen
İletişim	vgkonya@gmail.com
Adres	Çatören İlkokulu Akören/Konya

